

Παροράματα τεύχους 83

Κάτιο από τον τίτλο του άρθρου «Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξανδρού Σούτζου: αναδιαμόρφωση των εκθετικών χώρων του β' κτηρίου και επανέκθεση της μόνιμης συλλογής» (ο. 97-102), οι παραδρομής αναφερθήκε ως μοναδικός συγγραφέας ο κ. Π. Τζώνας, δρ Αρχαιολόγος (sic). Η ορθή διατύπωση είναι ότι συγγραφέας του εν λόγω άρθρου είναι η κ. Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα, Διευθύντρια της Εθνικής Πινακοθήκης-Μουσείου Αλεξανδρού Σούτζου, και οι αρχιτέκτονες: Π. Τζώνας, Γκ. Χόπελ, Ε. Χόπελ, Ε. Χαραλαμπίδη, Σ. Χαραλαμπίδη-Διβάνη, Γ. Παρμενίδης και C. Longueire.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο ΑΓΩΝΑΣ στη Θεσσαλονίκη

Οι επτά βραβευμένες ταινίες της 4ης Διεθνούς Συνάντησης Αρχαιολογίκης Ταινίας του Μεσογειακού Ξώρου ΑΓΩΝΑ, που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα από τις 16 έως τις 19 Μαΐου 2002, προβλήθηκαν και στη Θεσσαλονίκη, στο Πλαίσιο των 4ου Διεθνούς Πανοράματος Ανεξάρτητων Δημοργιών, που οργανώνεται από τη Λέσχη Κινηματογράφου του Εργατούποληληκού Κέντρου Θεσσαλονίκης. Οι προβολές πραγματοποιήθηκαν από τις 30 Σεπτεμβρίου έως τις 6 Οκτωβρίου 2002, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Εργατούποληληκού Κέντρου Θεσσαλονίκης. Για πληροφορίες, μπορείτε να παραληφθείτε από: <http://www.cineek.gr/panorama>.

Νέες ανακαλύψεις στη σκιά του Ιερού Βράχου

Οι αρχαιολογικές εργασίες που πραγματοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή του Ιερού Βράχου της Ακρόπολης αποδίδουν συνεχώς νέους και σδεδόνων καρπούς. Ανάμεσα στα άλλα, έχουν βρεθεί ένα ακόμη δραμάσιο από τη ροή ενός από τους αρχαίους ιππεῖς -γνωστού ως «Πέρσον», ο οποίος φύλασσεται στο Μουσείο Ακρόπολης, καθώς και ένα μοναδικό ανάγλυφο, που απεικονίζει πιθανότατα το μήρος του Πλανή και της νυμφής Πλίτως. Τέλος, μεγάλους διαστάσεων τοιχογραφία στο εσωτερικό λαξευτού θαλάσση, ίσως ιερού του Πλανή, στη συμβολή των οδών Αποστόλου Παύλου και Αιγαίντου. Επίσης, στην ανασκαφή του οικισμού Μακρυγιάννη, αναμένεται οικιστικά κυρίως λαξευτούς διαφόρων ιστορικών περιόδων, εντοπιστήκει και το δυτικό τμήμα εργαστηρίου μαρμαρογλυπτικής των ύστερων ελληνιστικών χρόνων, ενώ στο Θηρεύο, κοντά στην Αγία Μαρίνα, ήρθε στο φως ορφέος του Διός. Στο Πλαίσιο των εργασιών ανάδειξης της Ρωμαϊκής Αρχαίας-Βιβλιοθήκης Αδριανού, αποκαλύφθηκε το κάτω μέρος πιθανότατα μαρμάρου -κόχυγχος οθωμανικού αναμνήσεως-, μετα την αφύπνιση δεντρού μέσα από την κεντρική αψίδα της παλαιοχριστιανικής βασιλικής την οποία διαδέχτηκε το Φετιχε Τζαμί. Επί τοπίον προκύπτει ένα νέο σημαντικό μητρόπλευρο, οπότε όταν ο Μωάμεθ ο Προθητής πέρα στην Αθήνα το 1546 είδε το τέλος που στεγάζονταν στην παλαιοχριστιανική βασιλική και όχι το Φετιχε Τζαμί, που χτιστήκε μαλών αργότερα.

Ο Ηρώδης Αττικός στον Μαραθώνα

Οι γνώσεις μας για το κτήμα του Ηρώδη Αττικού στον Μαραθώνα πλούσιστηκαν με την αποκάλυψη μιας σημαντικής επιγραφής στην εκκλησία των Αγίων Παρασκευής και Κυριακής του κτήματος Μπενάκη στο Κάτω Σούλι. Η επιγραφή των 19 στίχων, χαραγμένη σε μαρμάρινο ορθοστάτη αναθηματικού μηνύμου, διαβάστηκε αρούρα αφαρέθηκαν τα ασβετώματα δεκαετίων που εγκανέλιευσαν. Μέχρι σήμερα γνωρίζουμε την ύπαρξη ενός κτήματος στην τοποθεσία Μάντρας γνωρίζουμε την άποψη ενός κτήματος στην Αυλώνα και την Τινόν, στην πυλή του οποίου δύο σχεδιασμοί επιγραφές απέδιδαν την έκταση στη σύμβουλη του Ηρώδη, τη Ρήγηλλα. Τα νέα στοιχεία που έρχονται στο φως αφορούν τα ορία του κτήματος του Ηρώδη Αττικού, που εκτενόνταν πέρα από την ιδιοκτησία της Ρήγηλλας, τον τρόπο

με τον οποίο αποκτήθηκε, την έκταση και τη μορφή του, καθώς και την καλλιέργεια του. Η επιγραφή χρονολογείται, σύμφωνα με τον αρχαιολόγο Βασιλείο Πετράκο, μεταξύ του 138 και του 143 μ.Χ.

Το εξάγριμο του Πόρου

Στο Μπούριτζι, το νησάκι δίπλα στον Πόρο, ο φύλακας αρχαιοτήτων του Μουσείου Πόρου εντόπισε ένα μοναδικό για τον ελληνικό χώρο εύρημα. Προκειται για ένα εξάγριμο, βιβαντινό ασημένιο νόμισμα του 7ου αιώνα, σταν, λόγω των οικονομικών δυσκολιών που είχαν προκύψει, η Εκκλησία παραχώρισε αργυρά σκεύη για την ποτήρια ασημένιων νομισμάτων, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την πληρωμή μισθών. Το σπάνιο ασημένιο εξάγριμο εκτίθεται σήμερα στο Μουσείο Πόρου.

Ιερέας της Κυβέλης

Στο Γιόρκαστερ της Μεγάλης Βρετανίας αποκαλύφθηκε ριμακιός τάφος, ο οποίος περιείχε σκελετό ανδρά που φορούσε γυναικεία κομμάτια και στο στόμα είχε δύο βότσαλα. Το εύρημα προτάτησε αυτήν την απότιμη εργασία της έρευνας για την επανθίσηση ανατολικής λατρείας στην Αγγλία της ρωμαϊκής εποχής. Προκειται, λένε οι ειδικοί, για ιερέα της θεός Κυβέλης ο οποίος είχε αυτοενούσουδει -κατά το πρότυπό του θεού Αττί- στη διάρκεια θρησκευτικής τελετουργίας, και, όταν πέθανε, τάφηκε με γυναικεία ενδύματα, κοσμήματα και κομμώστη.

Τα ερείπια της Βακτριανής

Στα Αγιανταστήρια βρέθηκαν τα ίχνη της Βακτριανής. Η ανακάλυψη έγινε στην πόλη Μιτάχ, κοντά στα σύνορα με τη Ρωσία, από γάλλους αρχαιολόγους, καθώς μάλιστα στη διάρκεια του συνεργίου της UNESCO για τη συντήρηση της αρχανκής πολιτιστικής κληρονομίας, Μάιο του 2002. Η ανακάλυψη έγκινησε από δύο κίνες και διάφορα ειρήματα των ελληνιστικών χρόνων που είχε περιελάσει κάποιας της περιοχής. Οι ανασκαφές μάλις έχουν αρχίσει, όμως οι γάλλοι αρχαιολόγοι θεωρούν βέβαιο ότι τα παρέτα κτίρια που έχουν έρθει στο φως ανήκουν στην ελληνική πόλη όπου ο Μέγας Αλέξανδρος παρεπέτυσε τη Ρεωνή. Η περιοχή του Αργανιστάν είναι σίγουρο ότι έχει πολλά ακόμη και δύο σημαντικά αρχαιονομίατα να βοηθήσουν το λαό του Αργανιστάν στην προσπάθειά του να σταθεί ξανά στα πόδια του.

Απολιθώματα δεινοσαύρων στην Κίνα

Το μέγεθός γάτων φαίνεται ότι είχε τελικά το πρόγονος ενώ από τα προμαχόταρα τέρατα του παρελθόντος, του δεινόσαυρου Τρικεράτοπ (Triceratops horridus), τα απολιθώματα κινεζικής μικρόσαυρου αυτού είδους -Λιασκεράτοψ Γιανγκούκουεντς (Liaosaurus yangtzeensis)- βρέθηκαν στο χωρίο Κανγιάκου της Κίνας. Σε βραχώδη περιοχή της Κίνας, βρέθηκαν επίσης απολιθώματα ενός ακόμα διεύρυνδες δεινοσαύρου, που είχε το μεγέθυνση φασινού και ολόκληρο το σώμα του καλύπτοταν από φτερά. Μάλλον ανήκει στην κατηγορία των αρπακτικών δεινοσαύρων, και συγκεκριμένα στην ομάδα των δρομεοσαύρων, που περιλαμβάνει μικρού μεγέθους είδη, τα οποία ωρίουνται πρόγονοι των πουλιών.

Ο τζόκει Ανδρόμαχος Δημητρίου από τη Χαλκίδα

Ο τζόκει, ένα από τα διασημότερα αγάλματα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, έχει τελικά άνοιξη. Σύμφωνα με την άποψη του αρχαιολόγου Χρήστου Πιτερόπουλου της Ακρόπολης-, πρόκειται για τον Ανδρόμαχο Δημητρίου, νικητή στην πιττακίας αγώνων εφήβων και για πλούσιο αριστοκράτη από τη Χαλκίδα. Τόσο το αγάλμα όσο και σχετική τημπτική επιγραφή, που αφορά νικητές πιττακίων αγώνων και φυλάσσεται σήμερα στο Μουσείο Χαλκίδας, ανήκουν πιθανόν στην ίδια εποχή (τέλη 2ου-3ρχους του πλ.Χ.). Μάλιστα, όπως υποτιμήθηκε ο ομιλητής, ο τζόκει και ο ταγμάτων του Διά τη Ποσειδώνων, που επίσης αποτελεί ένα από τα γνωστότερα εκθέματα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, προέρχονται από τη Χαλκίδα. Εκεί ειχε καταφύγει ο Αρχέλαος μετά το 86 μ.Χ. και την ήττα του από τον

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Σύλλα στις μάρκες του Ορχομενού και της Χαιρώνειας. Άφού σύλλησε τους θησαυρούς και τα έργα τέχνης της πόλης, προσπάθησε να τα μεταφέρει στην Νέργαμο της Μικράς Ασίας, για την οποία είχε και ο ίδιος αναχωρήσει. Πιθανότατα ένα από τα πλοία του ναυάγησε. Αύλακος αργύριτρα, η ανακάλυψη του ναυαγίου του Αρτεμίσιου απέδωσε δύο από τα σημαντικότερα ευρήματα της αρχαιολογικής έρευνας και σημαντικά δείγματα της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής: τον τζάκι και τον περίφραγμα Διος ή Ποσειδώνα.

Εγκαινιάστηκε το Αρχαιολογικό Μουσείο Κέας

Στις 23 Ιουνίου 2002 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του Αρχαιολογικού Μουσείου Κέας στη χώρα του νησιού, την Ιουλίδα. Πλήρως ανακανισμένο, χάρη στις εργασίες που ξεκίνησαν το 1997, ένα μουσείο που από την κατασκευή του κιώλας υπήρξε προβληματικό, σήμερα παρουσιάζεται έτοιμο όσο ποτέ να παρουσιάσει στους επισκέπτες του, με τρόπο σύγχρονο, όχι μόνο παλαιότερο εκθεμάτων αλλά και σημαντικά ευρήματα που φιλαπόσανται στις αποθήκες του. Χαρακτηριστικό τέτοιο παραδείγμα είναι ο γηρυοτεκτικός και μοναδικός στο είδος τους πιλήμας γυναικείες μορφές σε χορευτική στάση, που χρονολογούνται στον 15ο αιώνα π.Χ. Μετά τη μακρά τους παραμονή στις αποθήκες του Μουσείου, στηρίχθηκαν εκτίνασται στον δεύτερο δρόφο του κτιρίου (αυλαγή προϊστορικών χρόνων) μέσα σε μια μακρότερη ελεύθερη ρυθμισμένη βίτρινα, χάρη στην οποία δινέται μια αισθητή χορευτική κίνηση στις μορφές, ενώ πάιως τους προβλέπει η φωτογραφία του ανασκαμένου ιερού της Αγίας Ειρήνης, στο οποίο βρέθηκαν από τον αρχαιολόγο J. Caskey, κατά τη διάρκεια ανασκαφής της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών (1960-1976). Στον πρώτο όροφο (συλλογή ιστορικών χρόνων) εκτίνασται για πρώτη φορά ο γλυπτός διάκοπος από το ναό της Αθηνάς Καρδαίας.

Η ανάδειξη των ρωμαϊκών θερμών στο Μεσολόγγι

Στο Τρικούπειο Κέντρο Μεσολογγίου, στις 15 Ιουνίου 2002, παρουσιάστηκε από τον προϊστάμενο της ΣΤ¹ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Μιχάλη Πετρόπουλο, ο χρονικό της μελέτης, συντήρησης και ανάδειξης των ρωμαϊκών θερμών στην περιοχή Αγίου Θεοφάνεια Μεσολογγίου (Αι-Γιαννένα). Το έργο, που χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα INTERREG II με το ποσό των 150 εκατ. δραχμών, περιστάθηκε χάρη στη συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων, των αρχαιολόγων και του επίκτητου προσωπικού της ΣΤ¹ Εφορείας. Από τις συγχρόνως περιπτώσεις πρώτων ο Leakey κατέγραψε τη ρυμαϊκό αυτό κτίριο, ταυτίζοντας τη θέση με την Αλίκυρα του Πλίνιου, που βρισκόταν ανάμεσα στην Πλευρώνα και την Καλύβινα. Οι πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι πρόκειται για μεγάλο δημόσιο συγκρότημα ρωμαϊκών λουτρών με κατούν στη σήμα 1, που χωρίζεται σε τρία τμήματα, με συγκεκριμένες λεπτομέρειες το καθένα: μια μεγάλη ορθογώνια δεξαμένη στο ανατολικό τμήμα που χρησιμεύει για το ψυχρό λουτρό (Frigidarium), έναν κεντρικό χώρο με τεσσάρια κτιστούς κυλινδρικούς λουτρές πάνω στο χαλύριο λουτρό (Tepidarium), και τον κατ' εξόργιον θερμανόμενο –χάρη στα υπόκατα– χώρο που προσρίζεται για το θερμό λουτρό (Calidarium), με εστίες για τη θέρμανση του νερού στο εξωτερικό του τμήμα (Praefurnia). Η είδοσις βρέθηκε στη βόρεια πλευρά του κεντρικού χώρου. Ήρισμασμένο από τους τοίχους του συγκροτήματος, που σώζονται σε ύψος 2,5 μ., φέρουν επωπειρικά κόγκες που ίσως διακοσμούνταν με ψηφιδώτα, ενώ διλοι ποι χώροι στεγάζονται με θόλους. Η ανένευρη μέσα στα θέρμαντα ενώς ρωμαϊκού μαλαρίου (οδοβενίκη) του αυτοκράτορα Τραϊανού (53-117 μ.Χ.), με χρονολογία 114-115 μ.Χ. δείχνει πως ο αρχαίος δρόμος περνούσε κοντά, ίσως στα βόρεια του κτιρίου, που δριώκταν και τη είσοδο. Η απόσταση των 30 σταδίων (5.500 μ.) που σημειώνεται στο μιλιάριο, δηλώνει την απόδοση της πόλης από την πλοιαρίτηρη της, την Καλύβινα, και επιτέπει την ταύπη της με την Αλίκυρα, συμφέρων και με τις γραπτές πηγές. Οι θερμές κτίστωση πιθανώς τον 2ο αιώνα μ.Χ., καταστράφηκαν όμως από ισχυρότατο σεισμό το 551 μ.Χ. και στη συνέχεια ο χώρος χρησιμοποιήθηκε ως χριστιανικό νεκταραφείο. Ο αρχαιολογικός χώρος των ρωμαϊκών θερμών Αγίου Ιωάννου Μεσολογγίου είναι σήμερα ο αριτερός οργανωμένων στην περιοχή. Ζωντανεύει μια πιτσή της πολιτισμικής παράδοσης του Μεσολογγίου, που δεν περιορίζεται μόνο στην κληρονομιά της «Ιερής Πόλης», αλλά ζετούλιγεται από την ομηρική εποχή μέχρι σήμερα. Νέα προγράμ-

ματισμένα έργα, όπως η δημιουργία δύο νέων μουσείων –στο Θέρμο και στις αποθήκες Παπαπέτρου στο Αγρίνιο-, καθώς και η ιδρυση Εφορείας στην Αιταλοκαρπανία με έδρα το Μεσολόγγι, θα συμβάλουν στην ανάδειξη του παραμελημένου πολιτισμικού πλούτου της περιοχής.

Κατερίνα Χαρατζοπούλου

«Νόμιμη» απειλή

Σύνοψη με τον νέο ΓΟΚ είναι η ανέγερση πολυκατοικίας ύψους 32 μέτρων σε απόσταση αναπονητή από την Ακρόπολη, που θα κρύψει τη θέα του Ιερού Βράχου από τα νότια. Η εν λόγῳ πολυκατοικία προβλέπεται να ανεγερθεί στη συμβολή των οδών Μισαράπαλιου και Ταΐση Καρατάση, κάτω από τη Διυνούνα Αρεόπαγου, και έχει λιγότερο από 100 μέτρα από την περιοχή της οικοδόμησης του Μακρυγάννητος, τη αρχαιολογική ιστοτούπη της Δαϊάς, Σουδίνης, Νορβηγίας και Φινλανδίας, αλλά και κάποιων της περιοχής. Σε επιπλέον διαμαρτυρία προς το ΥΠΕΧΩ, και άλλους εμπλεκμένους φορείς, διατυπώθηκε το αίτημα να εξαρθρείται το συγκεκριμένο οικόπεδο από τις διάταξης του νέου ΓΟΚ, λόγω της γενικότητας του με το Βράχο της Ακρόπολης, και είτε να απαλλοτριωθεί στη δημόσια αρχαιολογικού πάρκου, είτε να περιοριστεί στη ύψη της πολυκατοικίας στα 21 μέτρα. Άραγε υπάρχει από τους αρμόδιους η απαιτούμενη ενιαίοθεση;

Ο αντιδράσεις για το νέο Μουσείο Ακροπόλεως συνεχίζονται

Νέες αντηρήσεις για την ανέγερση και τη χωροδέμητηση του νέου Μουσείου Ακροπόλεως είδουν το φως της δημοσιότητας. Η βιασύνη που χαρακτηρίζει την ανέγερση του μουσείου, η πιεσάντητα το έργο για να μην είναι έτοιμο ως τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και τη χωροδέμητηση του κτιρίου σε μια περιοχή με σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα, σηματίζονται σε κέιμενο που υπογράφεται από 300 ελληνικούς αρχαιολόγους, μεταξύ των οπίους και ο Γεωργίος Δοντάς, πρόεδρος της Εν Αθηνais Αρχαιολογικής Εταιρείας. Το κείμενο αυτό, αλλά και οι δηλώσεις του Γ. Δοντά, που δημοσιεύτηκαν στον βρετανικό Τύπο (εφημερίδες «Guardian» και «Daily Telegraph»), φαίνεται ότι ενόχλησαν ιδιαιτέρως τον υπουργό Πολιτισμού. Στην κοινή συνένευτη Τύπου που δόθηκε στις 16 Ιουλίου 2002 από τον Ευρύγελο Βενιζέλο και τους εκπροσώπους την βρετανικής και της αυστραλιανής επιτροπής για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα, τονίστηκε η σημασία της ανέγερσης του νέου Μουσείου για την αλλαγή της στάσης της βρετανικής κυβερνήσης στο άβα της επιστροφής των Μαρμάρων, αλλά και η βεβαίωσή της ότι από το 2004 το Μουσείο θα είναι έτοιμο. Απότοτο, ο υπουργός Πολιτισμού δεν θεώρησε να δώσει απαντήσεις σε ερημάτισμα δημοσιογράφων σχετικά με τη θεμελίωση του νέου Μουσείου Ακροπόλεως σε μια περιοχή που βρίσκεται αρχαιολογικών ευρημάτων, όπως στην αφορά την πραγματική δινατοτητή να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα της ανέγερσης χωρίς να γίνουν εκπώτες στην αρχαιολογική τεκμηρίωση και την αρχιτεκτονική αριτιότητα του έργου.

Το βραβείο Europa Nostra για το Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας

Στις 22 Ιουνίου 2002 πραγματοποιήθηκε η τελετή βράβευσης του λεγόμενου «Μύλου του Μάρκου», για την υποδειγματική αποκατάσταση και τη διατήρηση του στο μέλλον ως Βυζαντινού Μουσείου Βέροιας. Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Οργανώσεων για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομίας (Europa Nostra) επιβράβευσε με τον τρόπο αυτόν την προσπάθεια δέκα ετών τεκμηριώσεων μελετών και κατασκευαστών έργων, που οδήγησαν τελικά στην επιτυχημένη αποκατάσταση του κελλίουρου του βερβουλίου. Το πετρόκτιστο κτίριο, που κατασκευάστηκε το 1911 –με βάση σχέδια γερμανών μηχανικών– στην περιοχή της Κυριώπαστης της Βέροιας, σε τημάχη του χρονολογούμενου στην ελληνιστική εποχή τελίχων της πόλης, καταστράφηκε από πυρκαγιά το 1981. Η μελέτη αποκατάστασης και επανάχρησης του νερόβουλου, που οπίστεψε μεταλλικό σκελετό και όχι ξύλο, όπως συνηθίζονταν την εποχή κατασκευής του, εκπονήθηκε από την αρχιτεκτόνων-αναστηλωτή

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

της 11ης ΕΒΑ Κλεοπάτρα Θεολογίδου με απόλυτο σεβασμό στην αρχική μορφή του κτηρίου, δίνοντάς του και πάλι ζωή...

Η ελληνική γλώσσα και οι Γκρεκάνοι της Καλαβρίας

Αισιοδόξα μηγέντα στέλνει η απόφαση της εισαγωγής του μαθήματος της νέας ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού στα Γυμνάσια της περιοχής των Γκρεκάνων στην Καλαβρία. Σύκερκμενά, το μάθημα θα διδάσκεται για τρεις συνολικά ωρες την εβδομάδα, τόσες δηλαδή όσες χρηματοποιούνται σήμερα και για τη διδασκαλία των αγγλικών και των άλλων ξένων γλωσσών.

Κυπριακή παρουσία στην Αθήνα

Σημαντική υπήρξε η κυπριακή παρουσία στην Αθήνα τον Μάιο. Στο οίκουμένη του Πολιτιστικού Κέντρου της Κύπρου (Μεθώνης 11, Εξάρχεια) φιλοξήθηκε έκθεση αφερεμένη σε τρεις αρχαιολογικούς χώρους και εννιά τοπογραφίες βιβλιοντάς εκκλησίες της Κύπρου που περιλαμβάνονται στον κατάλογο Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομίας της UNESCO. Επίσης, από τις 24 έως τις 26 Μαΐου 2002, με τη συμμετοχή της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας και άλλων φορέων, στον Κύπρο πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση της Αθηναϊδα (Καστροπάρας 34-36, Βοτανώ, τηλ.: 010 3348000) σεριερικών εκθέσεων και γενικό τίτλο «Κυπριακό Παντηνό». Οι εκδηλώσεις περιελάμβαναν εκθέσεις βιβλίων και στεφανογραφίες, κινηματογραφικές προβολές, εκπαιδευτικά παιχνίδια για διτή την οικογένεια, αλλά και κυπριακή κουζίνα.

Το έργο της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής

Οι αρχαιολογικές έρευνες της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής Αθηνών, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Κύπρο, την Αλβανία και την Κυρηναϊκή, παρουσιάστηκαν τον Ιούλιο του 2002 στο Γαλλικό Ινστιτούτο. Συγκεκίνητη με τον ελλαδικό χώρο έγινε ανανορφή στις ανασκαφές της Θάσου, των Φιλιππίνων, της Δήλου, του Κουφόβουνου Λακωνίας και της Ιτάνου, καθώς και στα ερευνητικά προγράμματα που εφαρμόστηκαν κατά το έτος 2002. Ενδιαφέροντα ήταν η περίπτωση της αποτελεσμάτων της γαλλικής αρχαιολογικής αποστολής στην Απολλώνια της Κυρηναϊκής, όπου και έγινε προσπάθεια επαναπροσδιορίσμος της εξελίξης της λαμπτήνης ζώνης και του πολεοδομικού ιστού της αρχαίας πόλης κατά τη διάρκεια της μακράς ιστορίας της.

Αρχαίο δράμα και νέα τεχνολογία

Στο Μουσείο Μπενάκη ο διευθυντής του, καθηγητής Άγγελος Δελβούρριας, «φρολέδων» την 11η Ιουνίου 2002, τη συνένευση Τίτου για το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαιού Ελληνικού Δράματος. Το Δίκτυο ιδρύθηκε το 1997, με πρωτοβουλία του Τιμήτων Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, την ελληνική αυτή πρωτοβουλία στήριξε τη Πανεπιστημιακή θέση Οθέρδηρης, με τη συνεργασία του Αρχείου Παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δράματος (Archive of Performances of Greek and Roman Drama). Συμμετέχουν σ' αυτό 43 καθηγητές και ερευνητές, εκπρώσωνται ανώντας εκπαιδευτικών ίδρυμάτων από 21 ευρωπαϊκές χώρες. Η ελληνική πλεύρα έχει αναλάβει τον γενικό συντονισμό του.

Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί πέντε επίτοιχες συναντήσεις των μελών του Δικτύου – στην Κέρκυρα (1997), στην Αθήνα (1998, 1999), στην Βενετία (2000) και στην Θερόβριτ (2001) –, με βέβατα τον καθορισμό των στόχων του Δικτύου, το σχέδιασμό του επόμενου ερευνητικού προγράμματος, την αξιολόγηση του συνόλου των δραστηριοτήτων του κ.λτ. Η συναντήση του 2002 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.

Σκοπός του Δικτύου είναι, αφενός η δημιουργία ενός χώρου ανταλλαγής πορισμάτων έρευνας και συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημάτων σε διεθνές επίπεδο, και αφετέρου ο συντονισμός της έρευνας που απορρέει από τις νέες κατευθύνσεις των θεατρολογικών και των κλασικών σπουδών, με επικεντρώση στις παραστάσεις του αρχαιού ελληνικού δράματος.

Από τις σημαντικότερες δράσεις του Δικτύου είναι η δημιουργία βάσης δεδομένων (data) για τις παραστάσεις του αρχαίου δράματος που πραγματοποιήθηκαν στην Ευρώπη από την Αναγέννηση ως σήμερα. Από τον Σεπτέμβριο του 2001 κυκλοφορεί και το «Pardon», το οκταελιό εντημερωτικό δελτίο του Δικτύου. Πρόκειται για

εξαιρετικό έντιπο, δυοτυχικά μόνο στην αγγλική γλώσσα, το οποίο παρουσιάζει τη δραστηριότητα των μελών του Δικτύου, καθώς και ειδιότητες για ανάλογες εκδηλώσεις σε διαφορετικές χώρες.

Από τις δραστηριότητες του Δικτύου (επίπειρες συναντήσεις, συνέδρια, διεθνείς εκθέσεις, εκδόσεις κ.λτ.), κάποιες σχετίζονται με τον επικαινιστικό-επιμορφωτικό του χαρακτήρα:

α) Θερινά μαθήματα στην Επίδαυρο, για μεταπτυχιακούς φοιτητές θεατρολογίας και κλασικών σπουδών από τις ευρωπαϊκές χώρες-μέλη του Δικτύου. Η διδασκαλία γίνεται από καθηγητές ελληνικών και ξένων πανεπιστημάτων και τα μαθήματα είναι αφερεμένα στα έργα που παρουσιάζονται στο φεστιβάλ.

β) Εκθέση με θέμα την «Θρέστεα», η οποία θα παρουσιαστεί τον Μάρτιο του 2004, στα πλαίσια της Πολιτιστικής Ολυμπιαδές 2001-2004, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη. Το σχεδιασμό της έχει αναλάβει ο Οκτώνυμος Διονύσιος Φωτόπουλος. Κατά το ίδιο διάστημα θα πραγματοποιηθεί και τριήμερο συνέδριο με το ίδιο θέμα.

γ) Φεστιβάλ κινηματογράφου, που διοργανώνεται για το 2004 το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου. Θα προβληθούν ταινίες με θέματα που απορρέουν επαρτέσεις έργων του αρχαίου ελληνικού δράματος. Η επιστημονική υποστήριξη του φεστιβάλ θα γίνεται από τα μέλη του Δικτύου με ευθύνη της ελληνικής μηδαμάς.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Έρευνας και Τεκμηρίωσης των Παραστάσεων του Αρχαιού Ελληνικού Δράματος, μπορεί να επισκεψείτε καινείς την ηλεκτρονική διεύθυνση <<http://www.cc.voa.gr/drama/network>>. Αριστερά Βαενά

Εκδηλώσεις από την Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας

Στο πλαίσιο των παρεμβάσεων για την ανάπτυξη του ιστορικού κέντρου της Αθήνας, η ΕΑΧΑ (Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας) προβαίνει στη διοργάνωση πολιτιστικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων κατά τη διάρκεια των έργων, έτσι ώστε ο κενός χρόνος και χώρος που δημιουργείται να είναι χρήσιμος για όλους, με τρόπο δημιουργικού και άφελμο. Με αυτό το σκεπτικό δίνει την ευκαιρία και σε νέους κολλεγές να παρουσιάσουν τη δουλειά τους στο ευρύ κοινό.

Έτσι, στις 13 Ιουνίου 2002, στον πεζόδρομο της Αποστολού Παύλου στο Θερείο, το αθηναϊκό κοινό είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει μουσική παράσταση με θέμα την Αθήνα και τίτλο «Διαδρόμες». Ο Χρήστος Νικολόπουλος μελοποίησε 15 ποιημάτια του γνωστού συγγραφέα και ποιητή Φώτα Λάζα. Μέσω από αυτές τις «διαδρόμους», στο χώρο και το χρόνο, οι θεατές είχαν την ευκαιρία να «έσανδουν», να «εαναβρύουν» στην Αθήνα δρόμους και γειτονείς που αργούσαν. Μέσα από την ποίηση, τη μουσική, τον πεζό λόγο αλλά και τα οπτικά στημεύτωπα, «περπάτησαν» στο Γκάζι, η Πομπηία μεταξύ των περιλήψεων της εισιτηρίας, η νοσταλγία και η βαθιά αγάπη του Φώτα Λάζη γι' αυτές τις πλούσιες πολιτιστικές και αρχαίες πηγές της πόλης μας.

Επίσης, από τις 4 έως τις 25 Ιουνίου 2002, στον πεζόδρομο της Διονυσίου Αρεοπαγίτη, εκτείνονται είκοσι ένα χρόνια σπουδαστών του Α' και Γ' Εργαστηρίου Γλυπτικής της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών. Ορισμένα από αυτά –το Μεγάλο Φίδι, το Μηνύμα στον Αγώντα Ερμηνεία και το Τριαντάφυλλο με Ακρίβεια– είχαν κατασκευαστεί στο πάρκο του Αγγλείου, με δάσκαλης του Δημήτρη Αγγελέων, στο πλαίσιο του Οικολογικού Φεστιβάλ 2002. Προκειται για έργα φτιαγμένα από μετάλλα που βρέθηκαν ανάμεσα σε σκουπίδια. Τα υπόλοιπα έργα των σπουδαστών φιλοτεχνήθηκαν στα εργαστήρια της Σχολής από διάφορα ομάδες (έργα, νήματα, πωρόλιθοι, πολυεστέρα κ.λπ.), και αποκοπούσαν και αυτά στην ευαίσθητη ποιητική των πολιτών για την προστασία των φυσικών περιβάλλοντάς της. Η έκθεση περιλάμβανε, τέλος, δύο ακούμη έργα, των καθηγητών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών Θ. Παπαγάννη και Γ. Χουλιάρα, οι οποίοι είχαν και την επιμέλεια της επιλογής και εγκατάστασης στο χώρο όλων των υπόλοιπων έργων.

A. B.

Η Ελληνική Γλωσσική Κληρονομιά

Η Ελληνική Γλωσσική Κληρονομιά είναι ένας φορέας που στόχο έχει την ανάσχεση της φιλίνουσας πορείας της ελληνικής γλώσσας

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

και την αποκατάστασή της τόσο στον προφορικό όρο και στον γραπτό λόγο. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, ανοιγόντας ευρύ διάλογο για τη διαχρονική πορεία της ελληνικής γλώσσας και τη σχέση της με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, οργάνωσε σχετική εκδήλωση στις 11 Ιουνίου 2002 στην Παλαιά Βουλή. Θέμα της «Η γλώσσα του Ομήρου και η εποχή μας». Μετά την επιτυχή αυτή πρώτη συζήτηση, ανταποκρινόμενη στο αίτημα πολλών πολιτών, η Ελληνική Γλωσσική Κληρονομιά οργάνωσε το φεντητόριο ανάλογες εκδηλώσεις σε όλη τη χώρα. Για πληροφορίες: Μάρα Μαρτίνη, τηλ.: 010 8847139.

Το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, το πρώτο μουσείο σύγχρονης τέχνης της Ελλάδας, βρίσκεται στο κέντρο της θεσσαλονίκης και αποτελεί ένα δυναμικό ιδρυμα που επί 23 χρόνια προβάλλει και στηρίζει τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία. Το 1979 ανέβηκε με διδραστικότητα και πρωτότυπη πνευματική αποφάσισαν να ίδρυσουν ένα σωματείο στη Θεσσαλονίκη, το Μακεδονικό Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης, με στόχους την ενίσχυση της αισθητικής παιδείας, την πρώτηθη της ελληνικής και της διεθνούς σύγχρονης τέχνης, την ευαισθητοποίηση και την εκπαιδευση του κοινού σօσσα αφορά τη σύγχρονη εικαστική δημιουργία. Η δημόπειρα έργων του γκαλερί και συλλέκτη Αλέξανδρου ήδη αποτελεί ιδιαίτερη προκοποδότηση του Μουσείου, για να συγκροτηθεί η μόνιμη συλλογή του έργων τέχνης. Η δεύτερη σημαντική τομή στην ιστορία του ήταν το 1992, όταν η Διεύθυνση Εκθέσεων Θεσσαλονίκης παραχώρησε ένα περιόρτη της, για να στεγάζονται σι περιοδικές εκθέσεις του Μουσείου. Λίγο αργότερο πραγματώθηκε και ένας βασικός καταστατικός στόχος των σωματείου, αυτός της δημιουργίας ιδρυμάτως με την επωνυμία Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης.

Σήμερα, στο Μουσείο εκτίθενται έργα ζωγραφικής, γλυπτικής, υποτιζόγραφης, βιντεοπέντης, συναρμογών και εγκαταστάσεων, χαρακτικών αλλά και φωτογραφίας, ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών. Το συνόλο των μόνιμων αποκτήσιαν του αποτελεί έναν σταθερό άξονα και δίνει μια κατά το δυνατόν αντιρρωπιστική για τις τάσεις της σύγχρονης τέχνης εικόνα, ενώ παικτές είναι και οι λοιπές δραστηριότητες του Μουσείου: διανομές έργων του σε διάφορα ευρωπαϊκά μουσεία, οργάνωση περιοδικών εκθέσεων, συνεργασία με τον διεθνή θεσμό της Φωτοσυγκρίσιας, που κάθε χρόνο διεξάγεται στη Θεσσαλονίκη, και το Μουσείο Φωτογραφίας, διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και διαλέξεων, έκδοση καταλόγων κ.λπ.

Στις 7 Σεπτεμβρίου 2002, το ΜΜΣΤ εγκαίνιασε τη νέα μεγάλη του επέτεια. Το Μουσείο, που έπεινε πλέον τα 4.000 τ.μ., περιλαμβάνει νέους εκθετικούς χώρους, εργαστηριακά καλλιτεχνών, αφιέρωμα πολλαπλών χρήσεων, βιβλιοθήκη, καφέ και αισθητρό. Παράλληλα, έγκαινιανές και δύο εκθέσεις: α) Μεγάλη αναδρομή έκθεση του διεθνών γνωστού γερμανού φωτογράφου Herbert List (1903-1975), με τίτλο «Το μαγικό βλέμμα», με 220 πρωτότυπα έργα που παρουσιάζονται σε πεντέ εντόπεις: «Ιστογραφία μεταλιστικά», φωτογραφίες από την Ελλάδα (ο μέρος της ελληνικής αρχαιότητας) και την καταστροφή του Μοναχού, γυναικών ανδρών, πορτρέτα καλλιτεχνών και φωτογραφικά δοκίμια. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 27 Οκτωβρίου 2002. β) Η έκθεση της διάρεσης του Αλέξανδρου ήδη, που αποτελείται τον πυρήνα της μόνιμης συλλογής του Μουσείου.

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

«Πολιτιστική πολιτική, διοίκηση και επικοινωνία» είναι το γνωστικό αποτελείμων του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου, που θα λειτουργήσει από τον Σεπτεμβρίου του 2002. Για το πρόγραμμα, που έχει επίταση διάρκειας και οδηγεί στην απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλωμάτου Επίδικτης, έχουν προκριθεί 20 θέσεις. Δεκτοί γίνονται πιλοτικοί μέσα σπουδών τημημάτων ΑΕΙ της ημεροδατής και της αλλοδαπής. Ήσωρητικής κυρίων κατεύθυνσης και με γνωστικό αποτελείμων σχετικό με εκείνον τον μεταπτυχιακό. Επίσης, πιτυχιούχη συναρφών τημημάτων ΤΕΙ, σε ποσοστό μέχρι 15% του συνολικού αριθμού των μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και πιτυχιού-

χοι άλλων τημημάτων ΑΕΙ οι οποίαί έχουν αυξημένα πρωτότυπα και επιμεριαία σε τομέα σχετικό με το μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Τα μαθήματα θα γίνονται απογευματίνες ώρες (10 περίπου ώρες την ερδομάδα). Προκεμένου να γίνουν δεκτά στο μεταπτυχιακό, οι υποψήφιοι οι για το ακαδημαϊκό έτος 2002-2003 οφέλουν να έχουν υποβάλει την αίτηση τους και τα σχετικά δικαιολογητικά έως τις 27 Σεπτεμβρίου 2002. Όσοι από τους υποψήφιους πληρούν τις τυπικές προϋποθέσεις θα συμμετάσχουν σε γραπτή δικαιωματική στις 4 Οκτωβρίου 2002, και οι επιτυχόντες θα κληρούνται στα κατόπιν σε προφορική συνέντευξη. Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με τη Γραμματεία του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Παντείου Πανεπιστημίου (τηλ.: 010 9201062, 010 9201431), ή να επικοφτούν τον σχετικό δικτυακό τόπο: <<http://www.panteion.gr/gr/timima/eme>>.

Ηλεκτρονικός Όμιρος

Εδώ και τρία χρόνια η ερευνητική ομάδα για την αρχαία Ελλάδα και το Κέντρο Ομηρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Grenoble 3 Stendhal έγινεν ξέρνινες ένα φιλόδοξο έργο με τον τίτλο *Homericus*. Πρόκειται για την έκδοση ενός νέου οδηγού για τις ομηρικές σπουδές σε ηλεκτρονική μορφή. Σκοποί του θα είναι να προσφέρει μια σύνθετη πειστηματικών δεδομένων, χρονοποιώντας τις δυνατότητες των ψηφιακών μεσών. Ήδη στο δικυακό τοπο του προγράμματος διαμοւενούνται στα γαλλικά οι πρώτες εντόπτες περιεχομένων μιας έκδοσης που φιλοδοξεί να εξελιχθεί σε ψηφιακή βιβλιοθήκη: *Biographyes* του Ομήρου, ο πόλεμος της Τροΐας, τα θεάδια του Οδυσσέα και πιο πρόσφατα για τον προσδιορισμό των διδρομών τους, *Bibliographyra*, καθώς και πληροφορίες για τη σύγχρονη Ελλάδα, ενώ νέα θέματα αναπτύσσονται μέσω από διεθνείς συνεργασίες (<http://www.u-grenoble3.fr/homeicetus>). Στο πλαίσιο του έργου διαρρογίνεται επιστημονική συνάντηση στην Γρενοβίλη, από τις 12 έως τις 16 Νοεμβρίου 2002. Επιστημονες ειδικεύονται στην ομηρική αρχαιολογία καλούνται να αναπτύξουν ποικίλες πτυχές της έρευνας, συνεισφέροντας σε δέκα θεματικά εργαστήρια (*Omērōs* και αρχαιολογικό δεδομένο, Ομήρος και κατοικία, Ομήρος και γραφή, Γλώσσα του Ομήρου, Δομή και ερμηνεία των ομηρικών επιτόπων, Ομήρος και μυθολογία, Ομήρος και εικόνες, Ομήρος και μουσική, Ομήρος στη μοντέρνα λογοτεχνία και τις εικαστικές τέχνες). Θέμα συζήτησης θα αποτελέσουν επίσης και τις επιτυχημένα παραδείγματα ψηφιακών βιβλιοθηκών από το χώρο των ανθρωπιστικών σπουδών.

K. X.

Ένα νέο αρχειακό και ερευνητικό κέντρο για την αρχαιολογία του Λονδίνου

Έγκαινάστηκε πριν από λίγους μήνες στο Λονδίνο, στο Mortimer Wheeler House της περιοχής Hackney, το αρχειακό και ερευνητικό κέντρο για την αρχαιολογία του Λονδίνου (London Archaeological Archive and Research Center - LAARC, <<http://www.museumoflondon.org.uk/laarc/new/default.asp>>).

Στεγαζεί το μεγαλύτερο τημήμα των αρχείων από τις 5.000 περίπου ανασκαφές που έχουν πραγματοποιηθεί στο Λονδίνο και την ευρύτερη περιοχή του κατά τα τελευταία 100 χρόνια, συνάπτει με πρόσθιες και πληροφορίες για κάθε ανασκαφή 100 εργασία. Σε συνεργασία με άλλους αρχειόδους οργανισμούς, επεξεργάζεται πρότυπα για τη συλλογή και την καταγραφή του πρωταρχικού και δευτερευόντος αρχειακού υλικού (βιβλιόδιατα τα ευρήματα και την τεκμηρίωσή τους σε κάθε στάδιο της αρχαιολογικής έρευνας), ενώ συγχρόνως έχει την ευθύνη της παροχής πρόσβασης της μελέτης και της αξιοποίησης του.

K. X.

ARENA, διατήρηση και ανταλλαγή αρχαιολογικών ψηφιακών δεδομένων

Με πρωτοβουλία της βρετανικής Υπηρεσίας Αρχαιολογικών Δεδομένων (Archaeology Data Service) ξεκίνησε το έργο ARENA, Archaeological Records of Europe - Networked Access (<http://ads.ahds.ac.uk/arena/>). Το έργο, που χρηματοδοτείται από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Culture 2000 (http://europea.eu.int/comm/culture/eac/index_en.html), διερεύνα τη χρήση των τεχνολογιών της πλη-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ροφορίας και της επικοινωνίας για τη διατήρηση και την αξιοποίηση της ευρωπαϊκής αρχαιολογικής κληρονομίας. Σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα, πολλοί διαφορετικοί φορείς είναι συνήθως υπεύθυνοι για την αρχειοθέτηση, τη διαφύλαξη και τη δημοσίευση της αρχαιολογικής και, γενικότερα, της πολιτισμικής πληροφορίας σε ψηφιακή μορφή. Στόχος του έργου είναι να φέρει σε επαρχία τους εθνικούς αυτούς φορείς, διευκολύνοντας τη μεταξύ τους συνεργασία για την ανάπτυξη κοινών πρωτότυπων ανταλλαγών και παρουσίασης της αρχαιολογικής πληροφορίας στο Διαδίκτυο, αρχειοθέτησης και διατήρησης της σε ψηφιακή μορφή. Στο έργο συμμετέχουν αρχαιολογικοί και πολιτισμικοί φορείς από έξι ευρωπαϊκές χώρες: το Αρχαιολογικό Μουσείο Poznan Πολωνίας, το Ινστιτούτο Πολιτισμικής Μνήμης cimeC στο Βουκουρέστι, ο νεοσύστατος εθνικός φορέας πολιτισμικής κληρονομίας της Δανίας στην Κοπεγχάγη, το Ινστιτούτο Αρχαιολογίας Ισλανδίας, το Museum Project στο Οάσο, ως ρόλο συντονιστή έχει η Βρετανική Υπηρεσία Αρχαιολογικών Δεδομένων (Archaeology Data Service), με έδρα το Τμήμα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου του Γιορκ. Ειδική παρουσίαση του ARENA έγινε στο Συνέδριο Ευρυπάρας Αρχαιολόγων, που διοργάνωθηκε φέτος στη Θεσσαλονίκη (24-29 Σεπτεμβρίου 2002) υπό την αιγιάλη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου (<http://www.sympholi.com/ΕΑΑ8.html>).

X.

Ο πολιτιστικός οδηγός του ΥΠΠΟ στο Διαδίκτυο

Με την επιμέλεια του νεοσύστατου Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού (<http://www.hch.culture.gr>) εκδίδεται στο Διαδίκτυο από τον λοιπό ο πολιτιστικός οδηγός του Υπουργείου Πολιτισμού (<http://www.cultureguide.gr>). Καλύπτει τις ποικίλες πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται από τους φορείς του ΥΠΠΟ: την Πολιτιστική Ολυμπίαδα 2001-2004 (<http://www.cultural-olympiad.gr>), τους πολιτιστικούς φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, έλληνες δημιουργούς, ιδιωτικούς πολιτιστικούς φορείς, πολιτιστικά διρήματα, φορείς του πολιτιστικού εθελοντισμού, της εραστηχικής δημιουργίας και του λαϊκού πολιτισμού. Στις ιστοσελίδες του οδηγού καταγράφονται ποικίλες εκδηλώσεις -διαδικτυακές, εκδηλώσεις, παραστάσεις, προβολές κ.λπ.-, συνεδρίασης από τις απαραίτητες πληροφορίες στα ελληνικά και τα αγγλικά.

Με τη μορφή ειδώλων, όπως συνηθίζεται στις ενημερωτικές Πύλες του Διαδικτύου, παρουσιάζονται στην πρώτη σελίδα οι εκδηλώσεις της μέρας, ενώ στο αριστερό περιθώριο δίνεται συνυπόντων πρόσβαση στις εκδηλώσεις, τρέχουσες και μελλοντικές, οργανωμένες κατά κατηγορίες (θέατρο, μουσική, εισακτικά, χορός, κινηματογράφος, φωτογραφία, λαϊκός πολιτισμός, λογοτεχνία, αρχετεκνοκοινή, πολιτιστική κληρονομιά, εκδηλώσεις στην πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπίαδας και στα εξωτερικά). Μία μηχανή αναζήτησης επιτρέπει την έρευνα στο καταγραμμένο περιεχόμενο με συγκεκριμένα κριτήρια (ημερομηνία διοργάνωσης, τόπος διοργάνωσης, τύπος εκδήλωσης, φορέας διοργάνωσης) ή με ελεύθερη κίνηση.

Για κάθε εκδηλωτικό παρέχονται -ανάλογα με το είδος της οδήγησης- ή κατεύθυνσης περιγραφές σε ικανές, μετά με πρακτικές πληροφορίες (τόπος, ημερομηνία, αρεία εισιτηρίου, στοιχεία και συνδέσεις στους δικτυωτούς τόπους των διοργανώσεων φορέων), κείμενα επικοινωνίας ή άρθρα στον Τύπο σε ηλεκτρονική μορφή, λειτουργίες έκτασης και αποστολής της σελίδας με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Αρχειοθετήστες στον δικτυωτό τόπο του πολιτιστικού οδηγού που λειτουργεί στα δεκτές δραστηριοτήτων και πηγή πληροφόρησης για κάθε ενδιαφέρομενο, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

K. X.

Η μουσικοχορευτική παράδοση της Θράκης στο Διαδίκτυο

Εδώ και αρκετούς μήνες, λειτουργεί στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.mmb.org.gr> βάση δεδομένων με θέμα τη μουσικοχορευτική παράδοση της Θράκης. Πρόκειται για τον καρπό μιας πολυχρονικής συστηματικής προσπάθειας του Συλλόγου Φλώρων της Μουσικής, ο οποίος έχει ξεκινήσει από το 1995 και στοχεύει στη σταδιακή μελέτη της καλλιτεχνικής έκφρασης του συνδόλου των διαδόρων περιοχών της Ελλάδας -οι συνδύσματα αλλά και σε αναφορά με τα πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά καθεμίας από αυτές-, καθώς και στη διάσωση όσων μαρτυριών του λαϊκού πολιτισμού

παραμένουν ζωντανές. Αντιπροσωπευτικό δείγμα των πολύτιμων αποτελεσμάτων της διεπιπτημονικής έρευνας -στην οποία συμμετέχουν, ως υπεύθυνοι των επιμέρους ομάδων μελέτης για τη μουσική, το τραγούδι, το χόρο και τα ανθρωπολογικά δεδομένα, αξιόλογοι επιπτημονες- κυκλοφορεί ήδη σε συλλογικό τόμο (που περιλαμβάνει και cd-rom), στα ελληνικά και στα αγγλικά, με τίτλο *Mουσικές της Θράκης: Μια διεπιπτημονική προσέγγιση*: Έβρος.

Ένας δικτυακός τόπος για την Αρκαδία

Σε ομάδα του Τμήματος Μηχανικών Η/Υ και Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πατρών οφείλεται η δημιουργία ενός πρότυπου ελληνικού πολιτιστικού δικτυωτού τόπου, αφειρώμενου στη διαχρονική και σύγχρονη συνάρτηση Αρκαδίας -ως γεωγραφική, ιστορική και πολιτιστική οντότητα-, αλλά και στη διάσωση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ο δικτυακός τόπος <<http://www.arcadians.gr>> περιλαμβάνει πλήθερα εικονικών περιγρήσεων, ειδικών αφειρωμάτων και πανόραμα video και real audio, πλήρη τουριστικού και αρχαιολογικού οδηγή για ολόκληρο τον ευρύτερο αρκαδικό χώρο, με εκτενείς αναφορές στην ιστορία, τη μουσική, τις λαογραφικές παραδόσεις, τη φύση κλπ. της περιοχής, επίπλωσης καθώς και τρισδιάστατης συζητήσεως στο Διαδίκτυο (Arcadians Forum, Arcadian Forum, Σύμβολο Arcadian Society). Εξάλλου, από τη σχετική πανεπιστημιακή Πύλη <<http://arcadia.ceid.upatras.gr>> μπορεί να επισκεψεται κανείς επίσημο δικτυωτικός τόπος της περιφέρειας Πελοποννήσου και της Αρκαδίας, οι οποίοι είτε έχουν τοπικό χαρακτήρα είτε είναι αφειρώμενοι σε πολιτιστικά θέματα σχετιζόμενα με την περιοχή. Με πρωτοβουλία της ίδιας ομάδας δημιουργήθηκε επίσης ο δικτυακός δοκτύλιος <<http://in.webring.gr/hub?ring=arcadia>>. Πρόκειται για μια περιοχή του Διαδικτύου που περιλαμβάνει και συνδέει όλους τους δικτυωτούς τόπους που αφορούν την Αρκαδία. Για πληροφορίες και παραπτήσεις, e-mail: <arcadia@ceid.upatras.gr>.

Oxford Reference online: ένας δικτυακός τόπος για κάθε είδους απορία

Σε πειραιών των καιρών, που θέλουν όλο και λιγότερους εκδότες να αναπτύξουν τηλεκτρονικές εκδόσεις στο Διαδίκτυο, ο γνωστός εκδότης αιώνος Oxford University Press παρουσιάζει στο Μάρτιο την ψηφιακή βιβλιοθήκη Oxford Reference online (<http://www.oxfordreference.com>). Συγκεντρώνει το περιεχόμενο εκάτο περιπολιτικών εργασιών που αγγλικών ερμηνευτικών και εγκυρωτικών λεξικών, καθώς και διάλυματα λεξικών (αγγλικά/γαλλικά, αγγλικά/γερμανικά, αγγλικά/ισπανικά, αγγλικά/τατζικικά) του Εγκυρου αυτού εκδότηκού οίκου, δηλαδή εναυγιά εκατομμύριο λήμματα ή 130 εκατομμύρια λέξεις από 20 τολμαγόνων θεμάτων περιοχές. Καλύπτονται οι ανθρωποτητικές και κοινωνικές επιστήμες (τέχνη και αρχετεκνοκή, λογοτεχνία και λαϊκές πολιτισμός, φιλοσοφία, θρησκεία, τέχνες του θεάτρου, μουσική, εισακτικά, χορός, κινηματογράφος, φωτογραφία, λαϊκός πολιτισμός, λογοτεχνία, αρχετεκνοκή, πολιτιστική κληρονομιά, εκδηλώσεις στην πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπίαδας και στα εξωτερικά).

Για κάθε εκδηλωτικό παρέχονται -ανάλογα με το είδος της οδήγησης- ή κατεύθυνσης περιγραφές σε ικανές, μετά με πρακτικές πληροφορίες (τόπος, ημερομηνία, αρεία εισιτηρίου, στοιχεία και συνδέσεις στους δικτυωτούς τόπους των διοργανώσεων φορέων), κείμενα επικοινωνίας ή άρθρα στον Τύπο σε ηλεκτρονική μορφή, λειτουργίες έκτασης και αποστολής της σελίδας με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Αρχειοθετήστες στον δικτυωτό τόπο του πολιτιστικού οδηγού που λειτουργεί στα δεκτές δραστηριοτήτων και πηγή πληροφόρησης για κάθε ενδιαφέρομενο, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

K. X.

Σχετικά με το δελφικό «χάσμα»

Στο δελφικό «χάσμα» και το άρθρο του William J. Broad στην εφημερίδα *Herald Tribune* της Νέας Υόρκης (21.3.2002), με θέμα τις νέες ανακαλύψεις σχετικά με το Μαντείο των Δελφών και τον τρόπο που χρησιμοποιήθηκε από τη Νικηφόρη, αναφέρεται άρθρο της τριμηνιαίας περιοδικής έκδοσης Ελλάνιον *Ημέρα* (τεύχος 17, Ιουνίου/Αύγουστος 2002). Με το ίδιο θέμα ασχολήθηκε και το περιοδικό μας σε σύντομη ειδήση που περιλήφθηκε στη στήλη των Αρχαιολογικών Νέων του τεύχους 83.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Η ιστορία της Αρχιτεκτονικής Σχολής στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Το πρόγραμμα τεκμηρίωσής της εξηντάχρονης ιστορίας και προσφοράς της Αρχιτεκτονικής Σχολής, που εκπονείται από το 1987, έχει ευτυχή κατάληξη. Στο κτίριο της Πρωτείας του ΕΜΠ παρουσιάζεται, έως τον Οκτώβριο του 2002, έκθεση με τίτλο «Οι Αρχιτεκτονικές Σπουδές στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 1917-1974». Σ' αυτή περιλαμβάνονται φοιτητικά σύδια, έγγραφα, σπάνιες εκδόσεις, έργα γλυπτικής και ζωγραφικής που συλλέχθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος από τα αρχεία του ΕΜΠ, το Μουσείο Μπενάκη και ιδιωτικές συλλογές. Με την παρουσίασή τους δεν σκιαγραφείται απλώς η ιστορία της Αρχιτεκτονικής Σχολής, αλλά πολύ περισσότερο η εξέλιξη των αρχιτεκτονικών ποιησιών, οι τάσεις και τα ρεύματα στην αρχιτεκτονική θιγμογραφία στην Ελλάδα τον 20ό αιώνα. Η έκθεση δικαιούται από το 1886, παν συντίμετα για πρώτη φορά στην Ελλάδα, τεχνή σχολή για «αρχετείνεται». Αυτή αποτελεί τη βάση για τη διάρκεια του 1917, μιας πανεπιστημιακής σχολής, της Σχολής Αρχιτεκτονικών Μηχανικών του ΕΜΠ, που ξεκίνησε τη λειτουργία της με 12 μέλις σπουδούστες. Η πορεία της μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70 χαρακτηρίστηκε από την παρουσία σπουδαϊκών καθηγητών και φοιτητών, και κυρίως σημειώθηκε την ιστορία της παρέμβασής στο χώρο στη σύγχρονη Ελλάδα.

Οι Εβραιοί της Ρόδου

Αφιερωμένη στη μήτη των ροδίων Εβραίων που δολοφονήθηκαν κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και προ τημήν όπων επέζησαν και βρήκαν τη δυναμική να ξαναζωντανεύσουν τη βαριά πληγείσα κανοντάτα τους, ήταν η έκθεση που διοργάνωσαν οι Εβραϊκοί Μουσείο Ελλάδος και η εβραϊκή κοινότητά της Ρόδου από τις 20 Ιουνίου έως τις 15 Ιουλίου 2002. Η έκθεση εντάχθηκε σε ευρύτερο κύκλο εκδηλώσεων σχετικών με το θέμα της (Ιουνίου 2002), και φιλοξενήθηκε στο χώρο της ανατολικής θάλου του Νοσοκομείου των Ιπποτών. Για περισσότερες πληροφορίες: Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος, τηλ.: 010 3225 582, e-mail: <fimg@otenet.gr>.

Έκθεση για τον Κολοσσό της Ρόδου στο Βερολίνο

Οι καρποί της δεκαετίας έρευνας του καθηγητή του Ελεύθερου Πανεπιστημίου της Βερολίνου W. Hoeftner και ομάδας φοιτητών του για τον Κολοσσό της Ρόδου παρουσιάστηκαν σε έκθεση που έλαβε χώρα στο Ελληνικό Ιδρυμα Πολιτισμού του Βερολίνου από τις 10 Ιουνίου έως τις 31 Αυγούστου 2002. Μακέτες και σχέδια σχετικές αναφορών της αρχαίων ολάρια και απεικονίσεις των αγαλμάτων που φυλάσσονται σε διάφορα μουσεία από τον κόσμο - και τα οποία ίσως αποτελούν αναπαραστάσεις ευρέως διαδεδομένου αντιγράφου του διάσημου ύλινου, απαντώντας έτσι στο ερώτημα της μαρτυρίας του - κλήθηκαν να υποστηρίξουν την άποψη του W. Hoeftner ότι η ένα από τα εργά της βασιλιά του αρχαίου κόσμου απεικονίζει πιθανότατα τον νεαρό θεό Ήλιο, όροι και γυμνό, με έναν μανύδο τυλιγμένο γύρω από τους ώμους του, το δεξιό χέρι υψηλέννο, σε στάση χαιρετημού, και το αριστερό να ακουμπά στα κάπιο στήριγμα.

Οι Έλληνες και η θάλασσα

Από τις 19 Ιουνίου έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2002, το κοινό της Νέας Υόρκης ένταξηθήκε στην ιστορία της ελληνικής ναυτιλίας και της εξέλιξης των ελληνικών πλοίων στο χρόνο, στην έκθεση «Έλληνες και θάλασσα: στα ελληνικά πλοία από την αρχαιότητα στη σήμερα», την οποία διοργάνωσε το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού σε συνεργασία με το Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδας. Ανάμεσα στα εκθέματα, ομοιώματα πλοίων, πάνεκες ζωγραφικής και χάρτες, που σκιαγραφούν τη σχέση των Ελλήνων με τη θάλασσα από την προϊστορία έως σήμερα. Οι επισκέπτες της έκθεσης είχαν την ευκαρία να δουν αναπαραστάσεις των μνημικών πλοίων που κυριαρχούσαν στο πρώ-

στορικό Αιγαίο, των πλοίων που απεικονίζονται στις τοιχογραφίες της Θήρας, ομοιώματα αθηναϊκών τρηπέων, του βυζαντινού δρόμου, αλλά και των πλοίων που πήραν μέρος στην Ελληνική Επανόσταση του 1821. Η τελευταία ενότητα της έκθεσης παρουσιάζει τη συμμετοχή του ελληνικού Ναυτικού στους παγκόσμιους πολέμους, καθώς και την κυριαρχία του εμπορικού ελληνικού στόλου κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα.

«Μινωιτών και Μυκηναίων γεύσεις» στην Αγγλία

Η επιτυχημένη έκθεση «Μινωιτών και Μυκηναίων γεύσεις» συνεχίζει την περιήγηση της στο πλαίσιο των εκθέσεων της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας. Από τον Φεβρουάριο 2002 έως τον Ιανουάριο 2003 φιλοδένειται στο Birmingham Museum and Art Gallery της Αγγλίας, όπου οι επισκέπτες θα έχουν την ευκαρία να ξεναγήσουν στις διατροφικές συνήθειες των ελληνικών προϊστορικών πολιτημάτων. Την έκθεση πλαισιώνει επικαιδιούτο πρόγραμμα για τον μινωικό και τον μυκηναϊκό πολιτισμό, και μια εξαιρετική έκδοση, στην οποία ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παρουσίαση των αρχαίων αγγείων που σχετίζονται με τη διατροφή.

Οι καλλιτέχνες του Φαράω

Με τον τίτλο αυτόν πραγματοποιείται στο Λούβρο μια θαυμάσια στημένη έκθεση, που παρουσιάζει ένα χωριό της Αιγύπτου. Πρόκειται για την Νέτρη ελ. Μεντίνη, που χιστώνεται για να εγκατασταθούν εκεί οι τεχνίτες που εργάστηκαν στο νεκροταφείο των Φαραώ, στην κοιλάδα των Βασιλέων. Στην περιοχή βρέθηκαν υπολείμματα της καθημερινής ζωής των τεχνών (1295-1069 Π.Χ.). Επιστόλες, πηλίνα δόστρακα, που χρημάτισαν και ως σημαντικάτα εκείνης της εποχής, καθώς και οι αποικίες των εργατών από το εργοτάξιο, καθώς και οι λόγω για τους οποίους απούσιασαν (μέθη, τοπίμωνα, σκοπτούν, πλένων, κηδεία, περιόδος - στην περιπτώση δύο γυναικών). Σε δόστρακα απεικονίζονται επίτοιχοι διώρυφοι ασκητήρες τους ζωνι, με μια τεχνοτροπία πολύ πιο ελεύθερη από εκείνη των τοιχογραφιών. Τέλος, χάρη στην έρημότητα του κλιματού, έχουν διασωθεί στην περιοχή τα υπολείμματα που περιλαμβάνουν την έκθεση αποτελούντας πολύ εύγλωττους μάρτυρες των πλούτου της γεγενότητας του 1500 Π.Χ., αλλά και πολλά άλλα ευρήματα, που δίνουν λόγη στη θαυμάσια αυτή έκθεση.

Οι θησαυροί της βασιλισσάς του Σαβά

Στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου παρουσιάζεται έως τις 13 Οκτωβρίου 2002 έκθεση με θέμα «Βασιλίσσας του Σαβά: θησαυροί από την αρχαία Υεμένη». Η έκθεματα, που αποκαλύψθηκαν πρόσφατα στην Υεμένη, παρουσιάζονται παραλλήλα με αντικείμενα από τη μονήμνη συλλογή του Μουσείου. Η μικρή βασιλίσσα του Σαβά, σύμφωνα με τα δύο αναφέρονται στη Βίβλο, ταξίδεψε προς την Ιερουσαλήμ στην οποία διασώθηκε τον καρπαθίνιο που μετέφερε χρυσό, πολύτιμους λίθους και μπαχαρικά, προκεμένου να επισκεφθεί το βασιλικό Σολομών. Τα αντικείμενα που περιλαμβάνεται στην έκθεση αποτελούνται από εύγλωττους μάρτυρες των πλούτου της νότιας Αραβίας, ενώς πλούτου που σπριζόταν στα κάπια του λιβανού.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Το 8ο Συνέδριο της Διεθνούς Επιτροπής για τη Συντήρηση των Ψηφιδών

Από τις 29 Οκτωβρίου έως τις 3 Νοεμβρίου 2002, σε αίθουσα του Επιταγματηρίου, της μεσαιωνικής ακρόπολης της Θεσσαλονίκης, θα πραγματοποιηθεί το 8ο Συνέδριο της Διεθνούς Επιτροπής για τη Συντήρηση των Ψηφιδών (ICCM), την οποία διοργανώνεται από την 9η Εφορεία Βιζαντινών Αρχαιοτήτων της Θεσσαλονίκης και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Βιζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, με την υποστήριξη του ICCROM. Τέσσερις είναι οι βασικοί άξονες του Συνεδρίου, στο πλαίσιο του οποίου θα παρουσιαστούν πολλές και εν-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

διαφέρουσες ανακοινώσεις ελλήνων και ξένων επιστημόνων: Ιστορία και θεωρία, Συντήρηση, Τεκμηρίωση και Διατήρηση, Παρουσιάση. Στις εργασίες του περιλαμβάνονται επίπληκτοι εκδρομή στον αρχαιολογικό χώρο των Φθιώτιδων Θερών (Νέας Αγχάλου) και ημερίδα για τη συντήρηση των εντοίχιων ψηφιδωτών της Μονής Δαφνίου (11ος αιώνας). Η τελεταια θα λάβει χώρα στη Μονή Δαφνίου, όπου και θα μεταβούν οι συνεδρια στην Κυριακή, 3 Νοεμβρίου 2002, κατόπιν της αφείων τους στην Αθήνα την προηγούμενη. Για περισσότερες πληροφορίες και λεπτομέρειες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στη Γραμματεία του Συνεδρίου, τηλ.: 0310 204414, 0310 213627, fax: 0310 245309, e-mail: <rotonda@otenet.gr>.

Διεθνής επιστημονική διημερίδα «Μουσείο, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες»

Από τις 31 Μαΐου ως τις 2 Ιουνίου 2002 πραγματοποιήθηκε στη Μυταλήνη διεθνής επιστημονική διημερίδα με θέμα «Μουσείο, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες». Σχετική είδηση δημοσιεύθηκε και στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας (τεύχος 83).

Η διημερίδα διοργανώθηκε από τη Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου (<http://www.aegean.gr/culturaltech>), ένα πανεπιστηματικό τμήμα που προσέχει τις πολιτισμικές σπουδές και τη σύνθετη τους με τις τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας. Την εκδήλωση υποστήριξε το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Αιγαίου και το Ελληνικό Τμήμα ΙCOM.

Οι θεματικές ενότητες του συνεδρίου ήταν: 1) Μουσείο, Διαχείριση και Νέες Τεχνολογίες, 2) Μουσείο και Εκπαίδευση, και 3) Μουσείο και Καϊν. Οι ανακοινώσεις φώτισαν το ευρύ φάσμα εφαρμογών των τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στα μουσεία. Βέπτοντας συχρόνως ενδιαφέροντας ζητήματα για τους τρόπους με τους οποίους αυτές υποστηρίζουν τον επιστημονικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό και επικοινωνιακό ρόλο ενός σύγχρονου μουσείου. Παρουσιάστηκαν θέματα τεκμηρίωσης, όπως προβληματισμοί γύρω από τον «αριθμό» και την τεκμηρίωση των έργων σύγχρονης τέχνης (H. Kraemer: «Die lockere Gesellschaft», πρόστατη ερευνητική συστήματα επιστημονικής τεκμηρίωσης πολιτισμικών αγαθών) (Π. Κωνσταντόπουλος: Πανεπιστήμιο Κρήτης), και σύγχρονες τάσεις για ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης μουσείων, που διαβεβαίνονται τα απλά συστήματα διαχείρισης συλλογών (N. Kanter: «Die lockere Gesellschaft» και «Zetcom Berlin»). Ορισμένες ανακοινώσεις ανέλυσαν τις παραμέτρους μιας πολιτισμικής πολιτείης, είτε από τη σκοπιά ένος γενικού στρατηγικού πλαισίου, μέσα στο οποίο εγγραφούνται οι δημόσιες σχέσεις ενός πολιτισμικού οργανισμού (Φ. Μπαντιμαρόσης: Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας), είτε από τη σκοπιά της μουσειοποιίας γεγονότων (N. Νικονάνου). Ακόμη, αρκετές παρουσιάσεις έφεραν στο πρακτήριο τη μετάδοση του πειρειώδους, σκιαγραφώντας τις εκφάνσεις της πολιτισμικής επικοινωνίας (είτε στο πλαίσιο μίας έκθεσης – A. Λαζαρίδη, Σαντορίνας, Βιζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Ν. Τζωρτζάκη, ίδρυμα Μελίζανος Ελληνισμού, είτε στο Διαδίκτυο – Γ. Πεγγαράνης, δικτυακός τόπος Μουσείου-Βιβλιοθήκης Τείχαρι, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας), αναπόσπατο μέρος της οποίας είναι και η αιδοίνοτης της ποικιλία των προτύπων υπηρεσιών (εκθεσεις – K. Νικολαΐδης, Μουσείο Βιζαντίου Πολιτισμού, δικτυακοί τόποι Μουσείων – Κ. Βασιλάκη, Σ. Μπακογιάνη, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας). Δεν έλειψαν επίσης ειδικά μουσειολογικά θέματα (Α. Οικονόμου, Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, Γ. Παυλογεωργάτης, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας), καθώς επίσης προβληματισμοί και προτάσεις για τα μουσεία του μέλλοντος (Γ. Αρβανίτης, Πλανητηριό Λειστερ, E. Σαμπάνικη, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας).

Τις εργασίες του Συνεδρίου παρακολούθησε ένα πολυάριθμος κοινό, ανάμεσα τους ειδικοί από μουσεία, εφερείς αρχαιοτήτων, πολιτισμικούς οργανισμούς, ακαδημαϊκά ίδρυμα, καθώς και πλήθυς φοιτητών από τη Μυταλήνη και άλλα μέρη της Ελλάδας. Τόσο η επιπτώση του Συνεδρίου στην Ελλάδα, οδήγησε το Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας στην απόφαση να καθεύρωσε αυτή τη μουσειολογική συνάντηση, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ενός δικτύου ανταλλαγής απόψεων και εμπειριών μεταξύ ειδικών από το χώρο. Στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων οργανώθηκε

από το Τμήμα και τη διδασκαλία της Μουσειολογίας ως νέα κατεύθυνση σπουδών που θα λειτουργήσει από το ερχόμενο ακαδημαϊκό έτος, ενώ προσπομάζεται η έκδοση ηλεκτρονικού περιοδικού στο Διαδίκτυο (<http://www.museology.gr>), ενός forum με θέμα τη Μουσειολογία και τις εφαρμογές των τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας. Στο πρώτο τεύχος του περιοδικού θα πληροφορείται η Πρακτικά της δημιεύδασης αλλά και τις παρεμβάσεις όπως ειδικών θα ήθελαν να συναντιστούν με εισηγητικούς πάνω στα σχετικά θέματα. Για περισσότερες πληροφορίες: Ζοφία Μπακογιάνη, e-mail: <sbak@ct.aegean.gr>, η δικτυακός τοποθεσία: <http://www.aegean.gr/culturaltech/museum>>, Ζοφία Δασκαλοπούλου, Ζοφία Μπακογιάνη

Έπαθλον

Στον Πόρο, στο ωραίωτα νεοκλασικό κτίριο του παλιού σχολείου, πραγματοποιήθηκε Συνέδριο (7-9 Ιουνίου 2002) προς τιμήν του Αθωνίου Κύρου – εκδήλωση της Εστίας και αρχαιοφίλου, στον οποίο οφείλονται πλήθις ανακαλύψεις-επιστημόνες αρχαιολογικών χώρων (πολλοί αναφέρονται και τοποθετούνται ιστορικά στο σημαντικό για την ιστορία και γεωγραφική γνώση βυθίσιο του Σταυροδρόμου του Αργοσαρωνικού). Ακούστηκαν πολύ ενδιαφέροντες ανακοινώσεις, κυρίως για χώρους που πρώτος ο τιμώμενος επιστήμαν, και οργανώθηκαν επισκέψεις στους αρχαιολογικούς τόπους του Πόρου. Περπίλησαν με κάκι τον νησιού Μόδι, όπου ο Α. Κύρος εντόπισε μηνιγκάτα κτίσματα, που ανασκάπτει η αρχαιολογίας Ελένη Κονσαλόπη, Ξεναγήσεις από την ανασκάφη Κονσαλόπη στη θέση Κάρη Βασιλί, όπου ο Κύρος εντόπισε σημαντικό πρωτεόλαδο οικισμό – ο οποίος καταστράφηκε από οικείο με τέσσερα δενανακοινώσιμη, γεγονός που βοήθησε σημαντικά στη διατήρηση των κτισμάτων στην αρχή τους κατάσταση, σε ώρας που φύτει ο 1,5 μ.–, και από την Βερί Wells, δευτερύντα του Σουδικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου, στο ναό του Ποσειδώνα. Ο διημάρχος του Πόρου, Στ. Σπυρίδων, στον οποίο ανήκει και η πρωτοβουλία της διοργάνωσης του Συνεδρίου, τόποι πολλών αστού που θα αφέλεται από την υπάρχουσα αρχαιοτήτων στο έδαφός του, μόνο εάν πτάρει αλητήν συνεργάτη και κατανάστη στο άλλες τις πλευρές των δημιουργιών που εμπλέκονται.

Το Β' Διεθνές Σιφναϊκό Συμπόσιο

Από τη συμμετοχή σημαντικών επιστημόνων, Ελλήνων και ξένων, χαρακτηρίστηκε το Β' Διεθνές Σιφναϊκό Συμπόσιο (<http://www.sifnos.gr>, Συνέδριο, 27-30 Ιουνίου 2002). Αρχαιολόγοι και ιστορικοί, αρχετεκνούς, φιλόλογοι, ακόμη και εικαστικοί καλλιτέχνες, επιχειρήσαν να φωτίσουν με τρόπου αραιότητας σημαντικά θέματα της ιστορίας του νησιού από την αρχαιότητα έως σήμερα. Τέσσερις ήταν οι ενότητες με βάση τις οποίες διαρθρώθηκε το Συνέδριο: α) Αρχαιοί Χρόνοι, β) Βιζαντινό, Φραγκοκρατικό-Τουρκοκρατικό, Νεότεροι Χρόνοι, γ) Αρχιτεκτονική, δ) Λογοαριά.

Στην ενότητα των Αρχαίων Χρόνων, ανάμεσα στις πολλές ενδιαφέρουσες ανακοινώσεις, ζεχώρισαν εκείνη της M. Μαρβράνη, που, παρουσιάστηκε, το ανασκαφικό ημερολόγιο και πηγαινιατριό της ποικιλίας αποθηκών μαρφητής της αρχαιολογίας, του Χρήστου Τσούτα, μίας μετέφερε στην πρώτη εποχή των πρώτων αρχαιολογικών ερευνών, αλλά και η ομιλία του καθηγητή C. Renfrew, ο οποίος, με τις παρατηρήσεις της Ποτοπούρας της Σιφνών, έδωσε μια νέα εικόνα για τον πρώτοτορο οικισμό και το νεκροταφείο του. Εγχάραστα με εξέπληξης επίσης τα ευρήματα των αρχαιολόγων Π. Πάντον και Z. Papadopoulou στη νησιδέρια Κιτριάνη και Σεριφοπούλα, καθώς και ο εντοπισμός από τη Z. Papadopoulou στο δίκτυο των 50 ηλική γνωστών αρχαίων πύργων της Σιφνών. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν και η ομιλία του τοπογράφου Γ. Ν. Μακρή για το πρόγραμμα χαρτογραφικής τεκμηρίωσης της αρχαίας Σιφνών, το οποίο παρουσιάστηκε με ζωντανές τονιζόντων τους λόγους για τους οποίους ένας αρκείς και πλήρης αρχαιολογικός χάρτης, ιδίως στην ψηφιακή εκδοχή του, αποτελεί ένα ισχυρό και δυναμικό μέσο τεκμηρίωσης, ανάλυσης και έρευνας. Η διάλεξη της Σ. Σαμαρτζίδη-Ορκοπούλου «Ερευνώντας τις λαϊκές λατρείες και τα οπήλαια της Σιφνών», του D. Viviers «Le Trésor de Siphnos à Delphes: styles et ateliers», καθώς και της Α. Σίμωνη «Σιφνός: το σταυροδρόμι των αρχαίων εμπορικών

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

θαλάσσιων δρόμων», έφεραν στο φως νέα άγνωστα στοιχεία και παρουσίασαν συμπεράσματα που φωτίζουν πιπλές της ιστορίας του νησιού.

Στο πλαίσιο των εργασιών που αφορούσαν το Βυζάντιο, τη Φραγκοκρατία, την Τουρκοκρατία και τους Νεότερους Χρόνους, ο M. Di Brancos αναφέρθηκε στη λατρεία των αγώνων στη Σίφνο κατά τη βυζαντινή περίοδο, ενώ η Χατζήδηκα και ο Δ. Κωνσταντίνος σε εικόνες που προέρχονται από το νησί. Ενδιαφέροντα παρουσίασαν επίσης οι ομήλες του Χ. Πενα «Πτουσιδή για τη βυζαντινή Σίφνο» και του Γ. Δημητροκάλη «Βυζαντινοί και μεταβυζαντινοί ναοί της Σίφνου». Τέλος, από τις επτά συνολικά ανακοινώσεις που παρουσιάστηκαν στο Συνέδριο και αφορούσαν ειδικότερα τους Νεότερους Χρόνους, προέκυψαν τρεις σημαντικές μεθοδολογικές διαπιστώσεις: α) Αναγκαία είναι πα στις μέρες μας η σύγκληση στη μελέτη των διάφορων περιόδων αλλά και ο διάλογος μεταξύ των ειδικοτήτων, ώστε να αναδεύκεται η ενότητα του ιστορικού γίγαντα, χωρίς δεμένεσαι από την εξεύδεσμο, κα οδηγηθών σε γιγάντια προς την επίλυση των προβλημάτων που μας απαγούλων. β) Είναι οιφές πλέον η ανάγκη αναδείξης των πηγών με τρόπο ερμηνευτικό, χωρίς, ωστόσο, αιμαρείσεις που αγνοούν το πραγματολογικό υπόβαθρο. γ) Η μασάρευση πληροφοριών και τεκμηρίων αποτελεί βασικότατη προϋπόθεση για την ανάπτυξη, κατόπιν, σηκωτικών προβληματισμών και αναλύσεων.

Στην ενότητα της Αρχετεκνικής τονίστηκε η μεγάλη σημασία του παραδοσιακού πλούτου της Σίφνου, στον οποίο ανήκε και το μοναδικό στο Αιγαίο πλεύγμα των οικουμένων της, που ξεχωρίζουν όχι μόνο για την έκταση, τη δομή και το σχήμα τους αλλά και σօνταν στη σχέση δομήμενου και με δομήμενο περιβάλλον. Η ανάγκη λοιπού προστασίας και ενημέρωσης του κοινού προβάλλει στήμερα επιπτακτική, αν καθειν διαίνει πάντα επιπτώσεις ή εφικτή, δεδομένης της έλλειψης – αρκετές φορές – ελέγχου από τους αρμόδιους φορείς. Στο πλαίσιο της ενότητας της Αρχετεκνικής παρουσιάστηκαν επίσης αρκετές ανακοινώσεις σχετικά με το γεωλογικό υπόβαθρο της Σίφνου, με εμφάνιση κυρίων στην οπήληση του νησιού.

Η λαϊκή λατρεία, το δημοτικό τραγούδι, τη πρωσοπογραφία Σίφνων, τα γλωσσικά ίδιωματα, η μαγειρική, η κεραμική αλλά και η λαϊκή τέχνη γενικότερα, αποτέλεσαν τους βασικούς θέματα στους οποίους σπηλεύθηκαν οι ανακοινώσεις της ενότητας της Λαογραφίας. Έγκαιοιαν, μετεξάν άλλου, οι ομήλες των G. Saurier και E. Karagiannis Moser. «Τα ερυτικά θέματα στα τραγούδια της Σίφνου», του N. Προμπόνα, «Παραπτήσεις στη φωνητική του σφαιρικού ίδιωματος», του Γ. Λυκούρα, «Μία προσέγγιση του παιστικού έργου του σημερινού παιδιτή Γιάννου Λίκου (1920-2000) μέσα από τη μελοποία», αλλά και του N. Ζιά, που παρουσίασε με τρόπο υποδειγματικό τον Σφίρι Κωνσταντίνου Ναύαργο (1857-1892), εντάσσοντας τον στα πάνθεσν των μεγάλων ζωγράφων.

Στο πλαίσιο του Συνέδριου πραγματοποιήθηκαν, τέλος, ξενάγηση στην προϊστορική ακρόπολη του Αγίου Ανδρέα από την ανασκαφέα του χώρου Τελεβράντου, εκτίνωση που παρουσιάστηκε στην Σίφνο, πριν... ρόνια», των I. Ιωαννίδη και Λ. Μπατράζωτη, αλλά και δύο ακόμα εκθέσεις: α) «Πτουσιδή για τη βυζαντινή Σίφνο (4ος-12ος αι.), Η παραγωγή του νομίσματος και η νομισματοποίηση της Σίφνου», β) «Ο Χρήστος Τσουνάς, η Σίφνος και η Σύρους: η τελευταία περιοδεία του Χρήστου Τσουνά στις Κυκλαδες το 1898».

Για πληροφορίες σχετικά με το Συνέδριο και την έκδοση των Πρακτικών: Εταιρεία Σιφνικών Μελετών, Ι. Δροσοπούλου 110, 112 56, Αθήνα, τηλ.: 010 8840287, fax: 010 8980287.

Η τοπογραφία της αρχαίας Θεσσπρωτίας

Αυτό ήταν το θέμα της ημερίδας που διοργάνωσε στις 28 Ιουνίου 2002 τη Ή. Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Για πληροφορίες: Ή. ΕΠΙΚΑ, Γρ. Λαμπρακά 6, Ηγουμενίτσα, τηλ.: 06650 25133.

Το Θ' Συνέδριο Ελληνο-Ανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών

Στη Νεάπολη Λακωνίας (26-30 Ιουνίου 2002) έλαβε χώρα το ένατο κατά σειρά Συνέδριο Ελληνο-Ανατολικών και Αφρικανικών Σπουδών. Η θεματική του Συνέδριου αφορούσε τα λαμπία της Μεσογείου από τον 7ο έως το 19ο αιώνα, ενώ παράλληλα περιλήφθησαν και ποικιλία αναφορών στις ελληνο-ανατολικές σχέσεις της ίδιας περιόδου, σε μια προσπάθεια διαπολιτισμικής αλλά και διεπιστημονικής

προσέγγισης, όπου συναντώνται τα πορίσματα διαφόρων επιστημονικών κλάδων, όπως η αρχαιολογία, η νομισματική, η σημελογραφία, η ιστορία, η φιλολογική ανάλυση και η γλωσσολογία.

Το Β' Διεθνές Συμπόσιο για τη Νικόπολη

Η ΙΒ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, η 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και το Ιδρυμα «Ακτία Νικόπολης» συνδιοργάνωσαν το Β' Διεθνές Συμπόσιο για τη Νικόπολη. Στόχος του Συμποσίου – που πραγματοποιήθηκε στην Πρέβεζα (11-15 Σεπτεμβρίου 2002) – ήταν η παρουσίαση των νέων δεδομένων που έχουν προκύψει από την ιστορική και αρχαιολογική έρευνα, ειδικότερα πα τη μεγάλη κλίμακα έργα που εκτελούνται τα τελευταία χρόνια στη Νικόπολη από τις δύο συναρμόδιες εφορείες αρχαιοτήτων. Κύριοι θεματικοί άξονες του Συμποσίου ήταν η ιστορική εξέλιξη της Νικόπολης, οι σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο της μετερερχόμενης αρχαιότητας, η τέχνη και ο πολιτισμός της, όπως έχουν αποτυπωθεί στα άρχιτεκτονικής, γλυπτικής, κεραμικής, επιγραφικής κ.λπ., κατέστη η προστασία, προβολή και ανάδειξη των μνημείων της. Για πληροφορίες: Ιδρυμα «Ακτία Νικόπολης», Προυσήσης 4, 481 00, Πρέβεζα, τηλ.: 06820 22233.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Χώρα και πόλις Παλαίρου

Στις 15 Μαΐου 2002 πραγματοποιήθηκε, στη Θεοφάνεια αίθουσα παλιτακιών εκδηλώσεων την Πρέβεζα, διάλεξη του καθηγητή Ernst-Ludwig Schwandner. Η ομιλία του είχε θέμα «Χώρα και πόλις Παλαίρου». Επιφανειακές και αρχαιολογικές έρευνες στην Ακαρναία, και εντάσσονται στο πλαίσιο σειράς διαλέξεων που διοργάνωνε το Ιδρυμα «Ακτία Νικόπολης» για το 2002, οι οποίες αφορούν πλούτες που εργάζονται μετά τη δημιουργία της Νικόπολης. Για πληροφορίες: Ιδρυμα «Ακτία Νικόπολης». Προυσήσης 4, 481 00, Πρέβεζα, τηλ.: 06820 22233.

Η αρχαία Κασσώπη

Στις 29 Μαΐου 2002 πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στην Πρέβεζα, από το Ιδρυμα «Ακτία Νικόπολης» (τηλ.: 06820 22233), εκδήλωση με θέμα την αρχαία Κασσώπη. Ο Νικός Καράμελας, πρόεδρος του Ιδρύματος «Ακτία Νικόπολης», αφού προλόγησε τους ομήλτες, έδωσε στον καθηγητή το λόγο στην Κωνσταντίνα Γραβάτη, λεκτάρα κλασικής αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, η οποία έκανε μια πραγματική αναφόρα στα ανασκαφές και στα ευρήματα που έχουν αποκαλυφθεί στην περιοχή, κατά την οποία φύλασσαν και συντηρούνταν οι κατασκευασμένες θεάτρους της Κασσώπης.

Η αρχαία Κασσώπη, πρωτεύουσα του αρχαίου ηπειρωτικού φύλου των Κασσωπιτών, οι οποίοι κατοικούσαν στην περιοχή που σημιτεύεται σήμερα στην Κασσώπη, διαλέκτη, λεκτάρα κλασικής αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, η οποία έκανε μια πραγματική αναφόρα στα ανασκαφές και στα ευρήματα που έχουν αποκαλυφθεί στην περιοχή, κατά την οποία φύλασσαν και συντηρούνταν οι κατασκευασμένες θεάτρους της Κασσώπης.

Οι πρωτεύουσα της Κασσώπης, πρωτεύουσα του αρχαίου ηπειρωτικού φύλου των Κασσωπιτών, οι οποίοι κατοικούσαν στην περιοχή που σημιτεύεται σήμερα στην Κασσώπη, διαλέκτη, λεκτάρα κλασικής αρχαιολογίας στο Νικόπολης (1951-1955) και επικεντρώθηκαν στην Κασσώπη, η οποία έκανε μια πραγματική αναφόρα στα ανασκαφές και στα ευρήματα που έχουν αποκαλυφθεί στην περιοχή, κατά την οποία φύλασσαν και συντηρούνταν οι κατασκευασμένες θεάτρους της Κασσώπης.

Οι πρωτεύουσα της Κασσώπης, πρωτεύουσα του αρχαίου ηπειρωτικού φύλου των Κασσωπιτών, οι οποίοι διεπιστήστηκαν από τον καθηγητή Σωτήρη Δάκαρη (1951-1955) και επικεντρώθηκαν κυρίως στο ικανοδέρμο που διεπιστεύεται στο κέντρο της πόλης, το κατάγονο (δημόσιος ξενώνας), και στη βάρεω στοά. Από το 1977 έως το 1983, και στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Βερολίνου «Η κατοική στην Κασσώπη, και τους γερμανούς καθηγητές Wolfram Hoepfner και Ernst-Ludwig Schwandner. Κατά τη δεύτερη ανασκαφική περίοδο, το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στην ιδιαίτερη σημασία της Κασσώπης, η οποία αναπτύχθηκε σε μεγάλη ποσότητα από την ιδιαίτερη σημασία της Κασσώπης στην ιστορία της Ελλάδας και της Ευρώπης. Στο πλαίσιο της ιδιαίτερης σημασίας της Κασσώπης στην ιστορία της Ελλάδας και της Ευρώπης, η οποία αναπτύχθηκε σε μεγάλη ποσότητα από την ιδιαίτερη σημασία της Κασσώπης στην ιστορία της Ελλάδας και της Ευρώπης.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

κού τύπου. Τα νεκροταφεία βρίσκονταν εκτός των τειχών, κατά μήκος των δρόμων που οδηγούσαν στην πόλη. Στα βορειοδυτικά ήταν χτισμένο το μεγάλο θέάτρο της Κασσώπης, η χωριτζικότητα του οποίου υπολογίζεται γύρω στους 5.000-6.000 θέατρα.

Η ομιλήτρια αναφέρθηκε, ωστόσο, και στα ευρήματα των ανασκαφών, που οποία μαρτυρούν την ακμή της Κασσώπης. Μετεξάλλων, παρουσιάστηκε και κάποια από τα ανάλυμα αγγεία που κατασκευάστηκαν σε τοπικά εργαστήρια κεραμικής στην Κασσώπη. Πρόκειται για τα μοναδικά εργαστήρια τοπικής κεραμικής που έχουν αναγνωριστεί όμως σήμερα στον ηπειρωτικό χώρο.

Ο διάτομος ομιλήτριας παρουσίασε την αρχιτεκτονική της Κασσώπης, συμπληρώνοντας τα δύο είπε Η. Γραβάνην. Σύμφωνα λοιπόν με την καθηγήτη Ernst-Ludwig Schwandner, το καταγύριο είναι πιθανό -με βάση τα δεδομένα νεωτέρων ανασκαφών- να μην αποτελούσε Ερένωνα, οπως είχε υποστηρίξει ο Δ. Δάκαρης. Ο ομιλητής αναφέρθηκε επίσης στη βόρεια στοά αλλά και στα ιδιωτικά σπίτια. Συγκεκριμένα, δύον αφορά το σπίτι 5, υποστηρίξει ότι αυτό έχει έξι φάσεις κατασκήσης, που χρονολογούνται από το 370 π.Χ. έως και την εποχή του Αντούγουστου, το 30 π.Χ.

Η τρίτη ομιλήτρια, Μάρινα Καραμεσίνη-Οικονομίδη, παρουσίασε αντιπροσωπευτικά δείγματα από τα νομίσματα των ανασκαφών της Κασσώπης, τονίζοντας την πολυτιμή συμβολή τους στην ολοκλήρωση της εικόνας μας ανασκαφών. Η ανεύρευση τους συμβάλλει στην επιλύση χρονολογικών προβλημάτων, μας δίνει την εικόνα των μετακινήσεων των πληθυσμών, μας βοηθά να στοιχειώθησουμε ολοκλήρωτης περιοχής της αρχαϊκής γεωγραφίας, αλλά και να προδιδούσιμες όπως είναι σημεία της διασύνδεσης ουρανομακρών ή πολιτιστικής, των λαών της αρχαιότητας. Στις ανασκαφές της Κασσώπης βρέθηκαν περίπου 1.500 νομίσματα, που αποτελούνται από διάφορους τύπους και χαρακτηρίζονται από την τελείωση της Κασσώπης. Το ίδιο πρόβλημα της πολιτιστικής κατάστασης του Ικιόπολη. Από τη νομίσματική μαρτυρία πρόκειται, επίσης, το αυτέργεμα ότι η πόλη άκμασε κατά το 3ο αιώνα π.Χ., και στις αρχές του 2ου αιώνα π.Χ., ιδιαίτερα την εποχή του Καινού των Ήπειρων.

Για το τέλος η ομιλήτρια άφησε την παρουσίαση ενώς σπάνιου χάλκινου νομίσματος του Καινού των Ήπειρων. Πρόκειται για το δεύτερο γνωστό από σημερινής, το οποίο δεν επιτρέπεται να αναθεωρήσουμε χρονολογικά τη νομίσματικες εκδόσεις της πρώτης περιόδου της Ήπειρωτικής Συμμαχίας, που πρέπει να κοπήσαν μετα το 342 π.Χ. Στην μπροστινή όψη απεικονίζεται κεφαλή Διός δασφυτεφανόμενου, ενώ στην πίσω όψη ένα τείτρων και η επιγραφή [ΑΙΓΑΙ]ΕΠΙΡΩΤΑΝ. Το νόμισμα θα πρέπει να χρονολογείται λίγο μετά το 334 π.Χ., σταν ο Αλέξανδρος Μολοσσός έκινησε για την εκπερίαση στην Κάτω Ιταλία.

ΒΙΒΛΙΑ

L'Architecture Grecque

Marie-Christine Hellmann
Εκδ. A. et J. Picard, Paris 2002

Στη σεριά Εγχειρίδια Αρχαίας Τέχνης και Αρχιτεκτονικής (*Les manuels d'art et d'archéologie antique*) –υπεύθυνος της οποίας είναι ο Γραφ. Nicolini–, η Marie-Christine Hellmann, γνωστή από τις δημοσιεύσεις της σχετική με δεμάτα ελληνικής και κυπριακής αρχαιολογίας, εξέδωσε τον πρώτο τόμο της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής (*L'Architecture grecque*), που αφορά τις αρχές της δόμησης (*Les Principes de la Construction*). Η σεριά Εγχειρίδια Αρχαίας Τέχνης και Αρχιτεκτονικής απευθύνεται σε φοιτητές, που θα βρουν σ' αυτή όμως μόνο τις απαραίτητες αρχές μιας γενικής δομής των κείμενων, η ορολογία επειγόντων και ένοιες που είναι αρκετά ειδικές αναλύονται, έτσι ώστε και μέσω αναγνώστης να τις κατανοεί τοπικοί.

Το βιβλίο της Marie-Christine Hellmann αποτελεί το πλέρεστέρο εγχειρίδιο που έχει γραφτεί μέχρι σήμερα για δέματα αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής, ενώ η πλούσια εικονογράφηση του απηρίζει άψογα το κείμενο. Τα τέσσερα μέρη στα οποία διαιρέεται η ύλη είναι τα εξής: 1. Οι αρχιτέκτονες και το εργοτάξιο, 2. Οι ρυθμοί, 3. Οι

διάκοσμος, 4. Στεγάσεις και στέγες. Στις 350 σελίδες του ποντίγια-οίκημα που περιλαμβάνονται επίσης πλούσια βιβλιογραφία, χρονολογικός πίνακας, χάρτες και ευρετήρια (κεμένων και επιγραφών, ονομάτων προσώπων και θέσεων, γλωσσάριο αρχιτεκτονικών όρων), καθώς και ευρετήριο φωτογραφιών. Ευχάριστα σύντομα το βιβλίο αυτό να μεταφραστεί και στα ελληνικά, ώστε να μπορέσουν όλοι, σπουδαστές, φοιτητές και αρχαιοφύλοι, να αφελθεύσουν από την εξαιρετική αυτή εργασία.

Ηπειρωτικά και Μακεδονικά Μελετήματα

Ιουλία Βοκοτοπούλου

εκδ. Η εθνικής Αρχαιολογική Εταιρεία, Αθήνα 2001

Κυκλοφόρησαν σε δύο επιμελημένους τόμους οι διασπαρτές σε ερεύναικες περιοδικά επιστημονικές εργασίες της Ιουλίας Βοκοτοπούλου. Τη γενική εποπτεία της εγχειρήσματος ανέλαβε ο σύζυγός της Καθηγήτης Παναγιώτης Βοκοτοπούλος.

Η κατανόηση της προσωπικότητάς του αρχαιολόγου περνάει ουσιαστικά από τις πολυσύχναστες σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα σε αυτόν και την αρχαιολογικό ιιλικό που διαβέβαι. Τέσσερις περιπέτειες της Ι. Βοκοτοπούλου, ανασκαφικές παραπτήσεις, εξειδικευμένες μελέτες, ιστορικά σχόλια, αναδύονται μεταπό από τους τόμους που περιλαμβάνουν ποικίλες εργασίες της για την Ήπειρο και τη Μακεδονία. Η συγκέντρωση των συντομών μελετήματων της και της παρουσίαση της τρικανταύτου (1969-1995) αγνώστιας της αναμένεται σε δεσμές και ευρήματα του αρχαιού κόσμου, προσφέρει την αμεσότητα των ερευνητικών διαδικασιών και του επιστημονικού στοχασμού, πράγματα που οι σκοτεινοί διάδοροι των πολλών συλλογών εντύπων και των πολυάριθμων συγγραφέων δεν έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν. Φαντά μόνο αποσπασματικά μπορούν να παρουσιάσουν ομίχλες για τη προσωπικότητά του μελετητή.

Η Ήπειρος και η Μακεδονία υπήρξαν τα κύρια πεδία δράσης της Ιουλίας Βοκοτοπούλου. Η δυτική και η βόρεια Ελλάδα αποτελούν τον ευρυτέρο χώρο έρευνών της, ενώ το λόιο και το Αιγαίο συνύδουν τις απημαντικές προκεισμένες των ερευνητικών της επιστάσεων. Η Ι. Βοκοτοπούλου απλώθηκε με άνεση, από τα τέλη της δεύτερης έως τα τέλη της πρώτης χιλιετίας, από την ύστερη εποχή του Χαλκού μέχρι και τα ελληνιστικά χρόνα. Χάρη στο διάτομο έργου των μικρών σε έκταση μελετήματων της –τα οποία χάρακτριζονται από μεθοδοκητική και εγκυρότητα- αποσαρπήθηκαν οι καθοριστικοί συμβολοί στη θέματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Τα οικιστικά λειώναντα των κτινοτρόφων στην Βίτσα Ζαγορίου θα είχαν περάσει απαρτημένα αν δεν είχε φροντίσει η Ι. Βοκοτοπούλου να τα καταστήσει γνωστά στο επιστημονικό κοινό. Σημαντικές είναι επίσης οι μελέτες της για τα ταφικά ευρήματα των κιβωτοσχόλων τάφων του Ελαφόποτου και του Μαζερούκι, η για το θεματικό χάλκινο πλεκεύμα από την Καταμάχη, οι παραπτήσεις της για την πρωτογενεμέτρια κεραμική, οι μελέτες της για την Κασσώπη, οι τυπολογικές συγκρίσεις για τα χάλκινα αγγεία από το Βοτονόδιο του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ. Ελλάδα, η μελέτη των μωλωβίνων μαντικών ελασμάτων εδώσεων την ευκαιρία στη διαδοχή του αειμηνίου Στήτηρη Δάκαρη στην Εφερεία Αρχαιοτήτων Ήπειρου να εμβαθύνεται περαιτέρω στην ειδεύθετος του ειρωνίου του Δια της Διαδώνης της Ιππολίτη, τη Μακεδονία, την Κάτω Ιταλία, τη Σικελία και σε άλλες περιοχές του αρχαιού κόσμου. Ιδιαίτερα προστιθήμενη υπήρξε ο ρόλος της Ι. Βοκοτοπούλου και δύο αφορά την ιστορία της Ήπειρου. Χάρη στην αρχαιολογική της κείμενα που αφορούν τους νομούς Ιωαννίνων και Αρτας, αναβαθμίστηκε το επιστημονικό ενδιαφέρον για την περιοχή δήλω από τη δεκαετία του '70. Είναι γεγονός αδικαιωματιτήτη, τέλος, ότι η παρουσία της Ι. Βοκοτοπούλου στην Εφερεία Αρχαιοτήτων Κεντρικής Μακεδονίας, στη δεκαετία του '80 και μέχρι το θάνατό της το 1995, μεταφόρωσε το ιστορικό-αρχαιολογικό τοπίο της περιοχής.

Στο δίτομο έργο Ηπειρωτικά και Μακεδονικά Μελετήματα –βασικό άλλον του οποίου είναι η τοπογραφία και η τυπολογία- περιλαμβάνονται σημαντικές εργασίες για τις επιγραφές των Καλνιδών και των Χολωμάτων, για τα ταφικά ευρήματα της Αίγεων, για τα ιερά στη Σάνη και το Πασούλι, για την Παλλήνη, για την αρχιτεκτονική αρχαίων θεσεών της Χαλκιδικής, για ζητήματα του ελληνικού αποικισμού στη Χαλκιδική και την Κάτω Μακεδονία.

Η Ιουλία Βοκοτοπούλου άφησε, ωστόσο, πίσω της και ανοιχτά θέματα. Συμπαρέσυρε αρχαιολογίους στα μονοπάτια της Πίνδου και

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

σε τραπεζόδιχτημα πολύόματα της Μακεδονίας. Μοιάζει σαν η ίδια να προετοίμαζε και να προσδοκούσε την εργασία των νέων αρχαιολόγων. Μπορεί κιόλας να είχε οργανώσει συνειδητά την επομένη ημέρα την έρευνας κας της μελέτης στην Ήπειρο, την Κεντρική Μακεδονία και τη Χαλκιδική.

Κώστας Σουέρεφ

Achaische Koren

Katerina Karakasi
εκδ. Hirmer, München 2001

Στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών πραγματοποιήθηκε, την Τρίτη 4 Ιουνίου 2002, η παρουσίαση του βιβλίου της δρος Κατερίνας Καρακάση, το οποίο φέρει τον τίτλο *Achaische Koren* (Αρχαϊκές Κόρες), και κυκλοφόρησε από το γνωστό εκδοτικό οίκο του Μονάχου «Hirmer». Ομώνυμές ήταν η καθηγήτρια Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Γεωργία Κοκκορού-Αλεπύρα και ο διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη καθηγητής Άγγελος Δελβούρης. Προκειται για μια σημαντική διάτρηση σε ένα θέμα για το οποίο οι άνες σημειώνεις αφήνουν κενά, κυρίως μάλιστα σε ό,τι αφορά τη σημασία των μηνύμων αυτών. Η πρωτότυπηα των απώνυμων της δρος Καρακάση αποτέλεσε και τον βασικό λόγο χρηματοδότησης του όλου εγχειρήματος από το Ίδρυμα Μελέτων Λαζαρέπρα.

Πριν από 118 χρόνια αποκαλύφθηκε στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης των Αθηνών ένας εντυπωσιακό μεγάλος αριθμός αρχαϊκών κορών. Το γεγονός πράκτορες, όπως την φυσικό, δύο μόνο το θαυμασμό άλλα και το ενδιαφέρον που επιστημονικού κόσμου. Τα μαρμάρινα αυτά αγάλματα, σημάνειν με εξαιρετική τεχνή, ήταν –από τα μέσα του Έων απ. Π.χ. έως τον 5ο αι. π.Χ.– πολύ διαδεδομένα στον τότε ελληνικό κόσμο, ας ανθημένα σε δάφορα αερά ή ως επιτύμβια μηνύματα. Είναι και σημερά όμως, δεν έχει δοθεί ιανοντοποιητική απάντηση στα ερωτήματα για την εργειότητα και το συμβολισμό τους. Αν δηλητικά παραπομμένων ιερέων, θεούς, απλές γυναίκες ή ιστορικά πρώσων. Επίσης, σχετικά με τα ποια ήταν η σχέση των Κορών με τους αναθέτες τους, καθώς και το πολιτικό και ιστορικό πλαισίο που προσδιόρισε και διαμόρφωσε την ανάθεσή τους.

Η έρευνα της Κ. Καρακάση αποτάκτη ακόμη μεγάλυτέρα ενδιαφέρον, διότι, έχωντας ως βάση μια νέα μεθοδολογική κατάταξη του υλικού –μελέτης 210 περίπου κόρεων και από άλλες περιοχές της Ελλάδας–, προχώρα πέρα από τα χρονολογικά και στιλιστικά πρόβληματα, αξιολογώντας τεχνοιστορικά τα μηνύματα που μελέτη. Εδικότερα στοιχεία –π.χ. χρονολόγηση, τόπος ερεύσης, ώψος, συμβόλων προφοράς, διάκοσμος, χρώμα, είδος μαρμάρου, καλλτέχνες ταξινομούνται σε επημένως πηνίακες, και συσχετίζονται με τις γραπτές μαρτυρίες, τη λατρεία και τα ιστορικά γεγονότα της εποχής, επιτρέποντας τη διατύπωση κρίσεων και συμπερασμάτων δύον αφορά την εργασία του συμβολισμού και της λειτουργίας των Κορών. Η συγγραφέας τεκμηριώνει έτσι μια νέα θεωρία, ότι ο δηλητικός Κόρες ήταν ιστορικά πρώση, αντικρύσταντας την άσημη αποδεκτή θέση του Lambert Schneider, ο οποίος υποστήριζε ότι ανταποκρίνονται σε μια ιδιαίτερη αναπάραστα των αναθέτων για την εικόνα της γυναίκας της αρχαϊκής εποχής.

Το βιβλίο *Achaische Koren* είναι μια πολύτελης έκδοση 472 σελίδων, με πλούσιο φωτογραφικό μέλλοντα περιλαμβάνει 278 πηνίακες από τους οποίους οι 66 είναι ξεχωρικοί. Πολλές Κόρες διατηρούνται μάλιστα για πρώτη φορά έγχρωμες, με λεπτομερές των γραπτών κοσμημάτων τους και με σκίτσα των σχεδίων των χιτώνων τους. Το βιβλίο έγινε γραμμένο στη γερμανική γλώσσα, ενώ η αγγλική του έκδοση ετοιμάζεται από το Μουσείο Jean Paul Getty.

A. B.

Νικόπολις-Δύο περίπτωτοι

Αθηνά Κωνσταντάκη, Μαρία Σκανδάλη, Ελένη Συνεδίου εκδ. Ίδρυμα «Ακτία Νικόπολης», Πρέβεζα 2000

Στην αρχαία Νικόπολη μάς τοξιδεύει η νέα απόκτη έκδοση του ίδρυματος «Ακτία Νικόπολης». Προκειται για ένα μικρό σε μέγεθος –και έτοις εύχρηστο– βιβλιό-σόδη, για όποιους θέλει να περιπτήσει στον αρχαιολογικό χώρο της Νικόπολης έχοντας μαζί του έναν μικρό «έξυπνο». Στις σελίδες του προτείνονται δύο διαδρόμες-περίπτωτοι, στης οποίες μπορεί να θαυμάσεις κανείς σημαντικά ρωμαϊκά και παλαιοχριστιανικά μηνύματα, αλλά και την πλούσια χλωρίδα και πανίδα της περιοχής. Ο οδηγός κυκλοφορεί ήδη σε ελληνική και αγγλική

έκδοση, ενώ ετοιμάζονται η γερμανική και η ιταλική. Μπορείτε να τον προμηθευτείτε από το Ίδρυμα «Ακτία Νικόπολης», Προύσσης 4, 48 100 Πρέβεζα, τηλ.: 06820 22233 (9:00-13:00).

Athens, city guide

Robin Barber
εκδ. Blue Guides, London-New York 2002

Κυκλοφόρησε ο πολύ προσεγμένος –εύχρηστο σχήμα, πλούσια υλή, δεκαπέντε καλοσχεδιασμένες διαδρόμους στην Αθήνα– τουριστικός οδηγός για την Αθήνα και τα περίχωρά της, με πληροφορίες για την τέχνη, την αρχετοκονίη, την αρχαιολογία, την ιστορία και τα μουσεία της, καθώς και για την ένδοξοτεία, τη εστιατορία και τα καφερέτα της, με αισιώπους οχτώς χάρτες και σχέδια των αρχαιολογικών χώρων. Ο οδηγός αυτός απευθύνεται σε αγγλόφωνο κοινό, και σχεδιάστηκε για να εξυπηρετήσει τους επισκέπτες της Αθήνας, αλλά μπορεί να φανεί χρήσιμος και στους ίδιους τους Έλληνες που θα ήθελαν να εξασκήσουν τα αγγλικά τους, αλλά και να ανακαλύψουν πικές της συγχρόνης ζωής στην πρωτεύουσα που συχνά μόνο οι επισκέπτες γενούνται. Για περισσότερες πληροφορίες, δικτυακός τόπος: <<http://www.acbblack.com>>, e-mail: <publicity@acbblack.com>.

Συναισθηματική τοπογραφία

Νικόλαος Μουστόπουλος
εκδ. Νησίδες, Αθήνα 2002

Ταξιδί στο χώρο και στο χρόνο με τα μάτια και την καρδιά ενός εραστή της Αθλάδας, ένων ακάμπτου μελετητή, που μας κάνει κοινωνούς στις περιπλανήσεις του, τις σκέψεις και τις συναισθήματά του. Ένα βιβλίο που μας έναγει σε δύσβατα μονοπάτια της ελληνικής γης και σε μυστικούς δρόμους των συναισθήματων.

L'Histoire

περιοδική έκδοση
τεύχος 265 (Μάιος 2002)

Το τεύχος Μαΐου του γαλλικού περιοδικού *L'Histoire* περιλαμβάνει, εκτός των άλλων, αφιέρωμα με θέμα «Εξαφανισμένοι πολιτισμοί της Μεσογείου». Μόλις που οι γώλαστες χάνονται, να θεού πεθαίνουν, οι τεχνικές απραχαγώνονται, οι πολιτισμοί ποτέ δεν εξαφανίζονται. Κάθε πολιτισμός είναι ένα βήμα για τον επόμενο. Στο τεύχος αυτό εξετάζονται ο μνιώκος, ο φαινικός και ο ετρούσκος πολιτισμός, που συνδυασμένοι δέδωνται έναν ενιαίο μεσογειοκό πολιτισμό.

Ελληνική Εταιρεία

ενημερωτικό δελτίο
τεύχος 5 (Ιανουάριος-Φεβρουάριος-Μάρτιος 2002)

Το ελληνικό Εταιρεία για την προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομίας κυκλοφόρησε το νέο της ενημερωτικό δελτίο, με αποτάξημα του επήμουσου 2001-2002, πολλές ειδήσεις για περιβαλλοντικά θέματα, καθώς και για μαθηματικές που έγιναν ή θα γίνουν στο κτήριο της Ελληνικής Εταιρείας (Τριπόδιον 28, Πλάκα).

Σύναξη

περιοδική έκδοση
τεύχος 82 (Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 2002)

Αφιέρωμένο σε ένα θέμα που απαιτεί κατεξοχήν κριτική διάθεση και διευδυτική ματία είναι το νέο τεύχος του περιοδικού *Synaxis*. Ο τίτλος του αφιέρωμάτου εύλωτος: «Ελευθερία και φόβος στη ζωή και τις δομές της Εκκλησίας». Με μικρή ενότητα που καταπονάεται με τα ερώτημα «Χρειάζεται η θεολογία ο σημειώνεις άνθρωπος;», καθώς και τις σπηλαίες του Διαλόγου και των Βιβλιοκριτών, ο-λοκληρώνεται η ύλη του τεύχους.

Τα «Αρχαιολογικά» επιμελείται η Κατερίνα Τσεκούρα